

**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

OPINNÄYTETYÖ

”Isyys on ihanaa, sitä mä en kiellä”

Nuorten isien kokemuksia vanhemmuudesta ja vertaistukiryhmä-
toiminnasta

Jonna Syrjälä & Minna Tillikainen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön ko. (210 op)

11 / 2015

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Jonna Syrjälä ja Minna Tillikainen	Sivumäärä 45 ja 3 liitesivua
Työn nimi ”Isyys on ihanaa, sitä mä en kiellä” – Nuorten isien kokemuksia vanhemmuudesta ja vertaistukiryhmätoiminnasta	
Ohjaava(t) opettaja(t) Sanna Lukkarinen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Jyväskylän Setlementti ry, Nuoret Perheet – hanke, Jussi Wickström	
Tiivistelmä <p>Tässä opinnäytetyössä perehdytään nuorten isien kokemuksiin vanhemmuudesta sekä vertaistukiryhmätoiminnasta. Opinnäytetyön tilaajana toimi Jyväskylän Setlementti ry:n Nuoret Perheet –hanke. Työelämäohjaajana toimi isäryhmän ohjaaja Jussi Wickström. Opinnäytetyöllä on vahva yhteys niin järjestö- kuin nuorisotoimialaankin, mitkä ovat yhteisöpedagogin ammatillista osaamisaluetta.</p> <p>Työn kantavana ajatuksena oli selvittää tilaajalle, millaisia kokemuksia nuorilla isillä on Nuoret Isät – vertaistukiryhmätoiminnasta ja mikä sen merkitys heille on. Opinnäytetyön tarkoituksena oli myös perehtyä isyyden vaikutuksiin nuoren miehen elämässä, nuorten isien tukiverkostoihin ja tuen tarpeeseen sekä isän rooliin nuorena vanhempana. Aineisto kerättiin haastattelemalla kahta (2) Nuoret Isät - ryhmän toimintaan osallistunutta isää.</p> <p>Haastatteluista saadut tulokset osoittavat, että Nuoret Isät – vertaistukiryhmätoiminnalla on suuri merkitys nuorille isille. Tulokset näyttävät myös, että isän rooli vanhempana on vahva, vaikka äidin roolia koetaan arvostettavan enemmän. Nuoret isät tunnistavat omat tukiverkostonsa ja pitävät niitä merkityksellisinä. He eivät tulosten mukaan koe tarvitsevansa isyytensä tueksi muita tahoja isäryhmän lisäksi, mikä omalta osaltaan lisää Nuoret Isät - vertaistukiryhmän merkityksellisyyttä. Isyydellä nähdään olevan positiivisia vaikutuksia nuoren miehen elämään. Tämä näyttäytyy esimerkiksi vastuullisuuden kasvussa, ajankäytössä sekä arvomaailman muutoksissa.</p> <p>Opinnäytetyön tuottama tieto on hyödynnettävissä Jyväskylän Setlementti ry:n lisäksi myös muissa Suomen Setlementeissä toiminnan suunnittelussa ja hankerahoitusta haettaessa. Se antaa Setlementtiyöhön tietoa nuorille suunnatusta isäryhmätoiminnasta tarjoten malleja vastaavanlaisen toiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen niin paikallisella – kuin valtakunnallisellakin tasolla. Lisäksi opinnäytetyön tuottamaa tietoa voidaan hyödyntää neuvola-, sosiaali- tai perhetyössä.</p>	
Asiasanat isyys, nuoruus, vanhemmuus, vertaistuki, vertaistukiryhmä	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Jonna Syrjälä and Minna Tillikainen	Number of Pages 48
Title "Fatherhood is wonderful, I don't deny it" – Young fathers' experiences of fatherhood and peer support	
Supervisor(s) Sanna Lukkarinen	
Subscriber and/or Mentor The Finnish Federation of Settlement Houses Jyväskylä, Young Families - Project, Jussi Wickström	
Abstract <p>This thesis focused on young fathers' experiences of fatherhood and Young Fathers - peer support group activity. The subscriber of this thesis was the project of Young Families which is organized by Finnish Federation of Settlement Houses Jyväskylä. This thesis is strongly connected both to the field of Civic Activities as well as Youth Work.</p> <p>The purpose of this thesis was to investigate what kind of experiences young fathers have about the peer support group activity and what it means for them. Another aim was to find out how fatherhood affects young man's life, which kind of support networks he has, what kind of support young father could need and what kind of a role he has as a young parent.</p> <p>The qualitative method was applied in this thesis and it was carried out by interviews. The results of the study are that the Young Fathers – peer support group activity is important to the fathers. One conclusion is that young fathers' role as a parent is strong and they recognize their support networks well. The results show that the fathers do not need any other kind of support for their fatherhood. Fatherhood has positive effects on young man's life. It appears for example as responsibility, in use of time and changes of values.</p> <p>The results of this thesis can be used also in other Finnish Federation Settlement Houses when planning, developing same kind of activities or applying for funding. It can be used also in guidance centers, family work and social services.</p>	
Keywords fatherhood, parenthood, peer support, peer group, youth	

SISÄLLYS

JOHDANTO	5
2 TILAAJAN ESITTELY	7
3 NUORUUDESTA AIKUISUUTEEN	8
3.1 Erik H. Eriksonin (1902–1994) psykososiaalinen kehitysteoria	8
3.2 Robert J. Havighurstin (1900–1991) kehitystehtäväteoria	9
3.3 Daniel Levinsonin (1920–1994) teoria elämänrakenteesta	10
3.4 Näkökulmia nuoruuteen	11
4 ISYYS	13
4.1 Millainen isä?	14
4.2 Isyyden muodot	15
4.3 Isyyden muutos	17
5 VERTAISTUKI	19
5.1 Vertaistukiryhmä	19
5.2 Ryhmän kehityksen vaiheet	20
5.3 Isien vertaistuki	21
6 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUS	22
6.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	23
6.2 Käytetyt menetelmät	23
6.3 Aineistoanalyysi	24
7 TULOKSET	32
7.1 Tulosten tarkastelu	32
7.2 Tulosten luotettavuus ja yleistettävyyys	37
7.3 Tulosten hyödynnettävyys	38
8 POHDINTA	39
8.1 Ajatuksia ja kehitysideoita	39
8.2 Opinnäytetyön onnistumisen arviointia	41
8.2 Tilaaajan arviointi	41
LÄHTEET	43
LIITTEET	46

JOHDANTO

Vaikka isien rooli vanhempana on vahvistunut, isät ovat tutkimusten mukaan äitejä tyytymättömämpiä ammattilaisilta saamaansa tukeen, kertoo sanomalehti Keski-suomalaisessa lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttila (2015). Kaupunkien ja kuntien taloudellisen tilanteen edelleen heikentyessä, julkisten palveluiden rinnalle tarvitaan yhä enemmän kolmannen sektorin toimijoita ja esimerkiksi yhdistystoiminnan tarjoamien vertaistukipalveluiden merkitys korostuu.

Opinnäytetyömme käsittelee nuorten isien elämää ja heidän kokemuksiansa Jyväskylän Setlementti ry:n Nuoret Perheet - hankkeen Nuoret Isät - vertaistukiryhmätoiminnasta. Koska nuoria isiä kohderyhmänä ei ole juuri aiemmin tutkittu, lähestymme opinnäytetyömme aihetta yleisesti isyyden kautta. Suomalainen isyystutkimus on nuorta ja suomalaista isyyttä on aloitettu näkyvästi tutkimaan vasta 80-luvulla. Neljännessä luvussa kuvaamme isyyttä ja sen eri muotoja sekä isän roolin muutosta vuosikymmenten saatossa. Opinnäytetyömme aihe käsittelee nuoria isiä, joten on perusteltua määritellä nuoruus kehitysvaiheena. Nuoruuden määrittelyn ja - kehitystehtävien tueksi avaamme koko ihmisen elämänkaaren vaiheet ja niiden kehitystehtävät luvussa kolme.

Vertaisryhmätoiminta vastaa ihmisten tarpeeseen olla vuorovaikutuksessa toisten samassa tilanteessa olevien ihmisten kanssa. Vertaistukea tarjotaan eri elämäntilanteisiin liittyen ja se voi käsittää niin tukihenkilö- kuin ryhmätoiminnan. Toisaalta vertaistuki on sosiaalinen tapahtuma, jossa jaetaan ajatuksia ja tunteita ihmisten kanssa ja siihen riittää joskus pelkkä yhteinen kiinnostuksen kohde. Vertaistuella nähdään olevan yhteiskunnallista merkitystä, joka korostuu vaikeissa elämänvaiheissa. Vaikka vertaistoiminnalla on ennalta ehkäisevä vaikutus, se ei ole rinnastettavissa terapiaan. Vertaistoiminta toimii julkisten palvelujen rinnalla, eivätkä ne kilpaile keskenään. (Kansalaisareena 2010, 11.) Isille suunnattuja vertais(tuki)ryhmiä on jonkin verran, mutta varsinaisesti nuorille isille suunnattuja ryhmiä ei tällä hetkellä Jyväskylän Setlementti ry:n Nuoret Isät - ryhmän lisäksi tiettävästi muualla ole. Vertaistukeen ja vertaisryhmätoimintaan perehdymme tarkemmin opinnäytetyömme viidennessä luvussa.

Luvussa kuusi esittelemme opinnäytetyön tavoitteet, tarkoituksen ja tutkimusmenetelmät. Käytimme opinnäytetyössämme tiedonkeruumenetelmänä teema-haastattelua, johon osallistui kaksi (2) Nuoret Isät – vertaistukiryhmään osallistunutta nuorta isää. Seitsemännessä luvussa tarkastelemme haastatteluista saatuja tuloksia. Työn loppuun pohdimme opinnäytetyötämme ja arvioimme sen onnistumista sekä esittelemme tilaajalle opinnäytetyön aikana heränneitä kehitysehdotuksia.

2 TILAAJAN ESITTELY

Tilajana opinnäytetyöllemme toimi Jyväskylän Setlementti ry:n Nuoret perheet – hankkeen nuorten isien vertaisryhmätoiminta. Työelämäohjaajamme toimi isä- ja perhetyön työntekijä Jussi Wickström. Jyväskylä kuuluu Suomen Setlementtiliittoon, joka on sivistys- ja sosiaalista työtä tekevä kansalaisjärjestö sekä setlementtiyhdistysten keskusjärjestö. Setlementtiliiton jäsenenä toimii 34 paikallista setlementtiä ja seitsemän alueellista lapsi- ja nuorisotyön piiriyhdistystä. Setlementtiliiton toiminta on puoluepoliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta. (Setlementtiliitto.)

Jyväskylän Setlementti ry:n toiminnan perusajatuksena on tukea ihmisenä ja lähimmäisenä kasvamista, sosiaalista ja yhteiskunnallista toimintaa sekä edistää vuorovaikutusta ja keskinäistä avunantoa. Yhdistyksen toiminnassa korostuu ihmisyyden ja yhteisöllisyys, minkä tarkoituksena on edistää kansalaisten henkistä kasvua, elämän hallintaa ja eettisyyttä. Visiona toiminnassa on ylisukupolvinen setlementtityö. Jyväskylällä on pitkä historia monipuolisena alueellisena toimijana, jonka keskeisinä toimialoina ovat kasvatus, koulutus ja sosiaaliset hankkeet. (Setlementti Jyväskylä 2015 a.)

Nuoret perheet – hanke on jatkoa keväällä 2015 päättyneelle Nuoruus ja vanhemmuus – hankkeelle. Nuoret perheet – hankkeessa toiminnan perusajatus on tukea pääsääntöisesti alle 29-vuotiaita nuoria vanhempia kasvussaan tilanteessa, jossa sekä nuoruuden kehitysvaihe että vanhemmaksi kasvaminen sijoittuvat samaan ajankohtaan. Hankkeen rahoittajana toimii Aluehallintovirasto. Toiminta on aloitettu elokuussa 2015. (Setlementti Jyväskylä 2015 b.) Nuoret perheet – hankkeella on myös kaksi vertaistukiryhmää (avoin ja suljettu) nuorille äideille, perheryhmä nuorille isille ja äideille lapsineen, sekä teemailtoja nuorille odottajille (Setlementti Jyväskylä, 2015 c).

Nuoret isät -toiminta keskittyy nuorten isien tukemiseen. Toiminta on avoin kaikille alle 29 -vuotiaille isille ja isäksi tuleville. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa. Toimintaa suunnitellaan isien toiveista lähtöisin. Avoimen ryhmän tapaamisiin ei tarvitse ilmoittautua. (Setlementti Jyväskylä 2015 d.) Ryhmä kokoontuu maanantai-

iltaisin Kansalaistoiminnan keskus Mataralla. Ryhmän tapaamisiin voi tulla yhdessä lapsen kanssa tai yksin. Ryhmän toiminnasta tiedotetaan mm. neuvoloissa ja Jyvälän Settlementin omilla verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa.

3 NUORUUDESTA AIKUISUUTEEN

Tässä kappaleessa käymme läpi ihmisen elämänkaaren erilaisia kehitysteorioita ja kehitystehtäviä. Koska opinnäytetyömme aihe käsittelee nuoria isiä, on perusteltua määritellä nuoruus kehitysvaiheena. Nuoruuden määrittelyn ja -kehitystehtävien tueksi avaamme koko ihmisen elämänkaaren vaiheet ja niiden kehitystehtävät, sillä kaikki vaiheet linkittyvät toinen toisiinsa. Keskitymme kehitysteorioiden avulla nuoruuden ja aikuisuuden määritteisiin. Tarkastelemme, miten eri tavoin nuoruutta voidaan määritellä.

Ihmisen elämänkaari on vaiheittainen. Se on kokonaisuudessaan hyvin laaja ja siihen vaikuttavat aina muun muassa perimä, ympäristö ja oma persoona. Puhuttaessa elämänkaari-käsitteestä, tarkoitetaan inhimillisiä kehityksen yleisiä lainalaisuuksia, eli teorioita ja näkemyksiä, jotka ainakin niiden luojien mielestä koskettavat laajoja ihmisryhmiä (Dunderfelt 2011, 14). Elämänkaaripsykologia keskittyy kehityksen jatkuvuuteen, ihmisen elinkaareen ja sen muutoksiin kokonaisuutena. Siinä nähdään kunkin elämänvaiheen olevan kiinteässä vuorovaihtuksessa edeltäviin ja seuraaviin vaiheisiin. (Vilkko-Riihelä & Laine 2012, 31.) Elämänkaari jaotellaan arkikielessä karkeasti lapsuuteen, nuoruuteen, aikuisuuteen ja vanhuuteen. Ihmisen elämänkaaresta on kuitenkin useita eri teoreettisia näkemyksiä. Tarkastelemme seuraavassa muutamia merkittäviä kehitysteorioita.

3.1 Erik H. Eriksonin (1902–1994) psykososiaalinen kehitysteoria

Eriksonia pidetään yhtenä psykologian historian merkittävimpana henkilönä. Hänen kehityspsykologisen saavutustensa arvostuksesta kertoo esimerkiksi se, että useimmissa psykologiaa käsittelevissä oppikirjoissa esitellään hänen teori-

ansa ihmisen kahdeksasta kehitysvaiheesta kehitystehtävineen. Nämä kahdeksan kehityksen vaihetta ovat:

- Vauvaikä. Kehitystehtävänä perusluottamus – epäluottamus.
- Varhaislapsuus. Kehitystehtävänä itsenäisyys – häpeä ja epäily.
- Leikki-ikä. Kehitystehtävänä aloitteisuus – syyllisyys.
- Kouluikä. Kehitystehtävänä ahkeruus, pystyvyys – alemmuudentunne.
- Nuoruus. Kehitystehtävänä identiteetti – roolihajaannus.
- Varhainen aikuisuus. Kehitystehtävänä läheisyys, solidaarisuus - eristäytyminen
- Keski-ikä. Kehitystehtävänä luovuus (tuottavuus) – lamaantuminen (itsekeskeisyys).
- Vanhuus. Kehitystehtävänä minän eheys – epätoivo, katkeruus.

Eriksonin kehitysteoria perustuu hänen omiin kokemuksiinsa elämänhistorioista ja potilastyöstään. Näiden perusteella Erikson olettaa, että ihminen on olemassaolonsa jokaisella hetkellä riippuvainen kolmesta toisiaan täydentävästä tapahtumakokonaisuudesta, joita ovat biologiset, psyykkiset ja yhteisölliset tapahtumat. Erikson seuraa näiden kolmen tason vuorovaikutusta. Huomattavaa on, että mikään osavaihe ei katoa huippukohtansa jälkeen, vaan nivoutuu seuraavaan ja jää vaikuttamaan rakentaen sille perustan. Tarkasteltaessa kehitystehtäviä, on hyvä muistaa, että Eriksonin vastakkaisina pareina esittämät kehitystehtävät eivät poissulje toisiaan, vaan tietyn kehitysvaiheen läpikäyneellä yksilöllä on käytössään positiivisen ja negatiivisen puolen sisältävä voima ja kyky. (Dunderfelt 1997, 241–249.)

3.2 Robert J. Havighurstin (1900–1991) kehitystehtäväteoria

Robert J. Havighurst on tunnettu ajatuksistaan koskien eri-ikäisten ihmisten kehitystehtäviä. Hänen mukaansa kehitystehtävät ovat haasteita. Kehittyäkseen ja siirtyäkseen seuraavaan elämänvaiheeseen, on yksilön kohdattava ja selvitettävä nämä haasteet. (Dunderfelt 2011, 85.) Haasteet aiheutuvat Havighurstin mukaan yksilön fyysisestä kypsymisestä, paineista ja odotuksista, joita ympäristö tuottaa sekä omista arvoista ja pyrkimyksistä (Helkiö 2002, 16).

Havighurstin elämänkaaren kehitystehtävät

Kehitysvaihe	Kehitystehtävät
Varhaislapsuus 0-2 v.	Kävely, puhe, perusturvallisuus, kehonkuva
Lapsuus 2-12 v.	Itsetunto, ryhmätyötaidot, sukupuoliroolit, arkipäivän perusasiat, lukeminen, kirjoittaminen
Nuoruus 13–22 v.	Irtautuminen vanhemmista, kypsät toverisuhteet, parisuhde, perheen perustamisvalmiudet, omat elämänarvot, sosiaalinen vastuu
Varhaisaikuisuus 23–30 v.	Yhdessä asuminen, ammatti ja työ, kansalaisvelvollisuudet, omat jäsenryhmät
Keski-ikä 31–50 v.	Yhteiskunnallinen vastuu, elintason säilyttäminen, omat harrastukset, lasten auttaminen vastuuntuntoiseen elämään, luja side puolisoon, kehon muutosten hyväksyntä
Vanhuus yli 50 v.	Sosiaaliset velvoitteet, fyysisten rajoitusten/sairauksien hyväksyminen, mm. läheisten ja oman kuoleman hyväksyminen

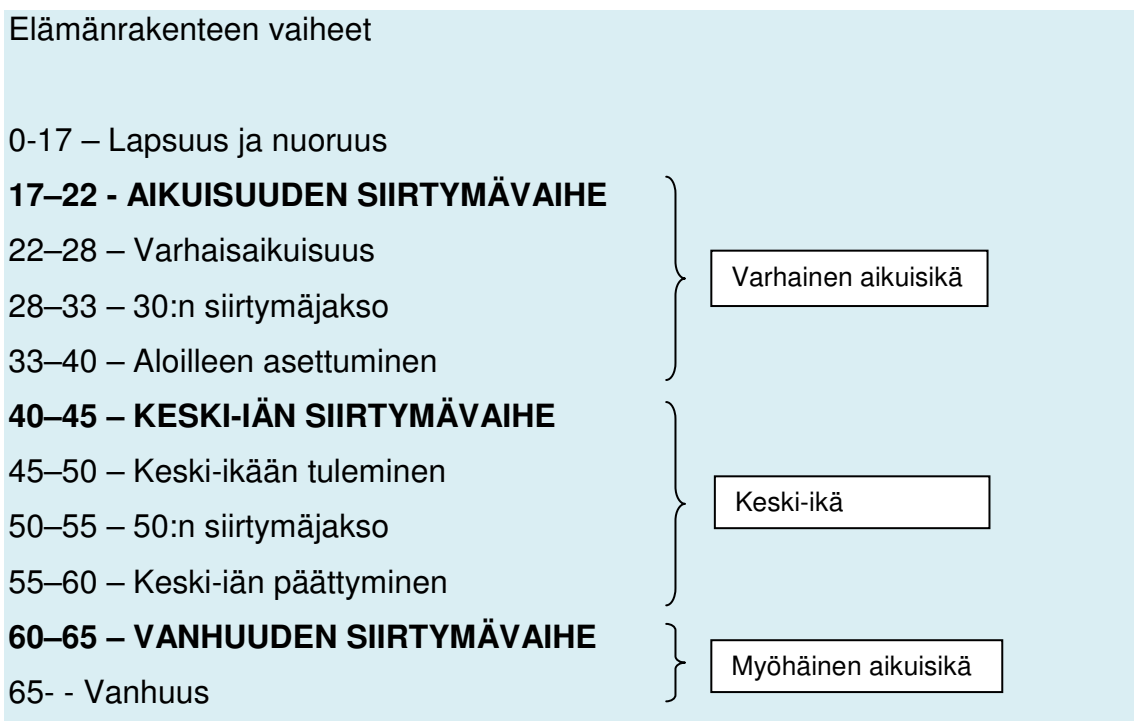
(Vilkko-Riihelä & Laine 2012, 14)

3.3 Daniel Levinsonin (1920–1994) teoria elämänrakenteesta

Daniel Levinson oli tunnettu amerikkalainen tutkija. Hän kuvaa elämänrakennetta jaksolliseksi, jossa vuorottelevat vakaat vaiheet ja siirtymät. (Perho & Korhonen 2008, 323.) Hänen teoriansa perustuu tutkimuksiin 60-luvulta, ensin miesten ja myöhemmin myös naisten elämänvaiheista (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 208). Sittemmin Levinson on tarkentanut näkemystään ja todennut, että elämän

eri vaiheet ja siirtymät muuttuvat miehillä ja naisilla samaan tapaan, mutta sukupuoli määrää vahvasti niiden sisältöä ja jäsentymistä (Perho & Korhonen 2008, 326.)

Vakaan elämänvaiheen aikana ihminen on tyytyväinen vakiintuneeseen rooliinsa tai mukautunut sen hetkiseen elämäntilanteeseensa. Vakaiden elämänvaiheiden väliin sijoittuu siirtymävaiheita, jotka asettavat ihmisen ajattelemaan ja kyseenalaistamaan omaa rooliaan ja elämänarvojaan eri tavalla kuin aikaisemmin. Siirtymävaiheet voivat olla Levinsonin mukaan myös haastavia kriisejä. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 208.)

(Kronqvist & Pulkkinen 2007, 209)

3.4 Näkökulmia nuoruuteen

Nuoruus voidaan määritellä monella eri tavalla. Lastensuojeluviranomaiset määrittelevät nuoren 18–20-vuotiaaksi, EU-säädösten mukaan nuori on alle 25-vuotias, nuorisolaki määrittelee nuoren alle 29-vuotiaaksi, nuori maanviljelijä on puolestaan alle 40-vuotias ja rikoslain mukaan nuori rikoksen tekijä on 15–21-vuotias.

Usein nuoruus jaetaan kolmeen eri vaiheeseen; *varhaisnuoruus*, *keskinuoruus* ja *myöhäisnuoruus*. Näihin vaiheisiin liittyy erilaisten kriisien ratkaiseminen. *Varhaisnuoruuteen* liitetään *ihmissuhdekriisi*, jolloin nuori irrottautuu vanhemmistaan tunnetasolla ja luopuu omista lapsenomaisista ajatuksista ja haaveista. Irrottautuminen aiheuttaa surutyötä, mikä voi näyttäytyä aggressiivisina tunteina. Tämä vaihe on tärkeää käydä läpi, jotta nuori voi luoda uusia ihmissuhteita. Tärkeää varhaisnuoruuden ihmissuhdekriisissä on, että nuorella on monenlaisia peilejä minuuden rakentamiseen ja se, että vanhemmat asettavat rajoja. *Keskinuoruus* pitää sisällään *identiteetikriisin*, jota kutsutaan myös seestymiskaudeksi. Tässä vaiheessa nuoren kuohuntavaihe alkaa laantua, omien rajojen etsintä alkaa, oman identiteetin rakentaminen on voimakasta ja nuori alkaa suunnitella tulevaisuuttaan. *Myöhäisnuoruudessa* koetaan *ideologinen kriisi*, jolloin nuoren identiteetti alkaa olla pysyvä ja maailmankuva hahmottuu. Valinnoissaan nuori käyttää omaa harkintaansa, eikä ohjaudu enää ulkoapäin. (Nurmirata & Leppämäki & Horppu 2009, 72–80.)

Eriksonin mukaan nuoruus on oman itsensä etsimisen aikaa. Sen herättävät sisäisten voimien kasvaminen ja yksilöllisyyden tunteen voimistuminen. Eriksonin teorian mukaan nuoruudessa kokeillaan erilaisia rooleja mukaillen vanhempien ja ympäristön tarjoamia malleja. Tässä kehitysvaiheessa on välttämätöntä kokea roolihajaannusta tai epävarmuutta, että identiteetti voi syntyä. Uskollisuus on se perusvoima, joka tässä vaiheessa voi Eriksonin mukaan kehittyä. Tämä tarkoittaa kykyä säilyttää läheisiä ihmissuhteita vastoinkäymisistä huolimatta. Voiman toinen puoli on syrjäyttäminen, jolloin luovutaan lojaalisuudesta ristiriitaisissa tilanteissa. (Dunderfelt 1997, 247.)

Havighurstin mukaan kehitystehtäviä nuoruudessa ovat:

- Uuden ja kypsemmän suhteen saavuttaminen molempiin sukupuoliin
- Feminiinisen ja maskuliinisen roolin löytäminen
- Fyysisen ulkonäkönsä hyväksyminen ja ruumiinsa tarkoituksenmukaisen käytön oppiminen
- Itsenäisyyden saavuttaminen vanhempiin ja muihin aikuisiin nähden tunte-elämässä sekä avioliittoon ja perhe-elämään valmistautuminen
- Taloudellisen vastuun kantaminen

- Moraalin, arvomaailman ja maailmankatsomuksen kehittäminen, jotka ohjaavat elämää
- Sosiaalisesti vastuulliseen käyttäytymiseen pyrkiminen ja pääseminen
(Dunderfelt 2011, 85.)

Levinson puolestaan jäsentää nuoren itsenäistymisen ja varhaisaikuisuuteen siirtymisen noin 20 ikävuoteen, jonka jälkeen alkaa varhaisaikuisuuden vakaa vaihe. Tämän vaiheen aikana elämä avautuu, työn ja parisuhteen merkitys kasvaa ja luodaan pohjaa aikuiselämälle. (Vilkko-Riihelä & Laine 2012, 144.)

Pidemmällä aikavälillä isäksi tulemistä tarkasteltaessa vanhemmaksi tultiin nuorempana. Esimerkiksi Havighurst määrittelee nuoruuden yhdeksi kehitystehtäväksi perheen perustamisvalmiudet. Nykypäivänä isäksi tulon keski-ikä on kuitenkin noussut yli 30 ikävuoteen, joten isäksi tulo nuorena saattaa nykyään olla kriisi itsessään. Ihmisen elämänkaarta tarkasteltaessa näkyy, että nuoruus on elämänvaiheena haastava ja se sisältää runsaasti erilaisia kehitystehtäviä ja kriisejä. Näin ollen on ilmeistä, että nuoruus ja isyys yhdistettynä ovat haastava yhtälö, johon tarvitaan tukea.

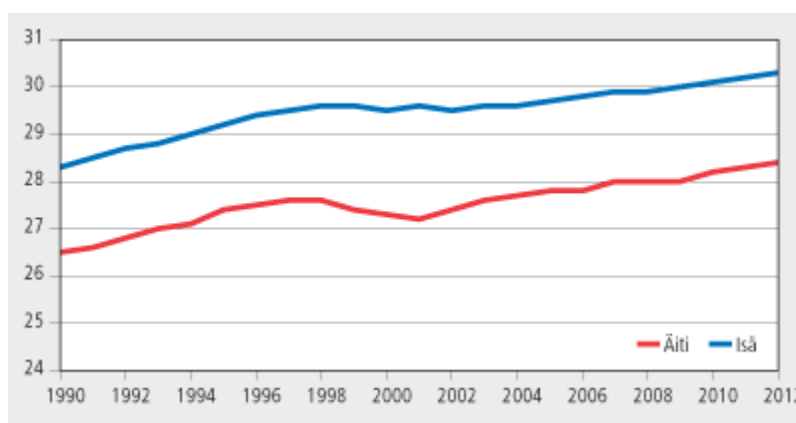
4 ISYYS

Aluksi on syytä todeta, että isä ja isyys ovat kaksi toisistaan eroavaa käsitettä. Yleisesti arkipuheessa isällä tarkoitetaan lapsen miespuolista vanhempaa, kun taas isyydellä viitataan miehen vanhemmuuteen (Eerola & Mykkänen 2014, 10). Isyyttä tai isänä olemista ei kuitenkaan voi määritellä yksiselitteisesti. Miehen elämänkaarta tarkasteltaessa, isyyden voidaan katsoa alkavan todettaessa puolison raskaus (Viljamaa 2003, 23).

Suomalainen isyystutkimus on suhteellisen tuore aihealue ja sitä on tutkittu huomattavasti vähemmän, kuin äitiyttä. Isyystutkimusta on toteutettu aina äitiyden kautta ja siihen verrattuna (Sinkkonen 2012, 63). Kuitenkin isyyttä on todennäköisesti tutkittu Suomessa enemmän, kuin mitään muuta aihetta, joka

käsittelee miehiä. Miesten vanhemmuutta alettiin tutkia omana ja erityisenä kohteena Suomessa 1980-luvulla. (Aalto 2012, 19.)

Alla olevassa taulukossa nähdään isäksi tulemisen keski-ian nousu. Näyttäisi siltä, että lasten hankinta siirtyy jatkuvasti myöhemmälle iälle. Vuonna 1990 isäksi tultiin ensi kertaa keskimäärin 28,3-vuotiaana kun taas vuonna 2012 ensi kertaa isäksi tulleiden keski-ikä ylitti jo 30 vuoden. Vuoden 2006 Väestöliiton perhebarometrissa tarkastellaan vuonna 1992 Tilastokeskuksen toteuttamaa ”Suomalaismiehen perheellistyminen”- tutkimusta, jonka mukaan koulutus ja sosioekonominen asema näyttäisivät olevan yhteydessä isäksi tulemisen ikään (Perhebarometri 2006).

Tilastokeskus 2013

4.1 Millainen isä?

Isyys merkitsee miehelle lasten kanssa olemista, omaa toimintaa, valintoja ja suunnitelmia. Se on myös oman lapsuuden uudelleen elämistä peilaten kokemuksiin omasta isästään tai isättömydestään. Isyys pitää sisällään paineita, erilaisia odotuksia, onnistumisen – ja elämän mielekkyyden kokemuksia sekä toisaalta harmaata arkea lasten kanssa. (Inkinen & Poikkimäki 2010, 36.)

Isyyteen vaikuttavat - ei pelkästään vanhempien tarjoama malli, vaan myös muu ympäristö. Sukulaisten, ystävien ja ”idolien” antaman isän mallin lisäksi myös media näyttää nykyään vahvaa roolia isyyden muodostumisessa. Lapsuudessa omien vanhempien vanhemmuuden kokemisen kautta voi määräytyä se,

haluaako isä toteuttaa vanhemmuuttaan samoin tavoin vai täysin päinvastaisesti, kuin omat vanhemmat. Toisaalta voidaan kysyä, voiko vanhemmuutta ja isyyttä etukäteen suunnitella, onko se aina tiedostettua toimimista vai kasve- taanko siihen päivä päivältä?

Mitä on sitten hyvä isyys? Siihen ei liene yksiselitteistä vastausta, mutta on olemassa joitakin yleisiä suuntaviivoja hyvästä isyydestä. Esimerkiksi Britanni- assa vaikuttavan National Center of Fathers and Families – keskuksen määrit- telemät kuusi hyvän isyyden indikaattoria ovat:

1. Isän läsnäolo
2. Huolenpito
3. Lapsen sosiaalistuminen ja opillisen edistymisen tuki
4. Ko-operatiivinen vanhemmuus, jolloin isä luo toimivan verkoston lapsen hyväksi
5. Isän terveet elämäntavat
6. Osallistuminen aineellisesti ja taloudellisesti

(Sinkkonen 2012, 79–80.)

4.2 Isyyden muodot

Huttunen (2001) jakaa isyyden neljään erilaiseen muotoon, joita ovat biologi- nen, sosiaalinen -, juridinen - ja psykologinen isyys. Huttunen on jakanut isyy- den myös ohenevaan ja vahvistuvaan isyyteen, joita tarkastelemme opinnäyte- työssämme isyyden muutos-osiossa.

Biologinen isyys on lapsen ja miehen välinen perinnöllinen suhde. Biologinen isä on mies, jonka lapsen geneettisestä perimästä puolet on peräisin häneltä. Näin ollen biologinen isä on läsnä lapsessa koko tämän elämän ajan.

”Biologista yhteyttä voidaan myös perustellusti väheksyä isän käsi- tettä määräävänä tekijänä. Jos isä ajatellaan suhdekäsitteeksi si- ten, että isyys syntyy vasta silloin kun miehen ja lapsen välillä on jonkinlainen henkilökohtainen suhde – toistensa tuntemista, vuoro- vaikutusta, kommunikaatiota ja viime kädessä molemminpuolista tuttavuutta, jopa kiintymystä -, pelkkä biologinen side ei olisi riittävä

ehto isyyden olemassaololle. Jos miehen ja lapsen välillä ei ole mitään muuta, kuin jaettu geenejä, ”isä” voitaisiin korvata esimerkiksi *siittäjällä*. Pelkkä biologinen isyys on niin pieni ja riisuttu osa isäsanana kokonaismerkityksestä, että isän ”arvonimi” on vähintäänkin turhassa, ellei lähes väärässä käytössä.” (Huttunen 2001, 60.)

Sosiaalinen isyys merkitsee arjen jakamista lapsen kanssa, yhteistä asumista sekä vaihtelevaa hoivan, huolenpidon ja ajan antamista lapselle. Sosiaalinen isyys näyttäytyy ulkopuolisille lapsen isyytenä, vaikka biologista yhteyttä ei välttämättä olisikaan. (mt., 62–63.)

”Sosiaalinen isyys ei välttämättä merkitse juridista tai biologista isyyttä, vaan kyseessä on pikemminkin ajatus siitä, että ”toimii” lapsen isänä.” (Väestöliitto 2015.)

Juridinen eli laillinen isyys tarkoittaa sitä, kenellä on yhteiskunnallisia velvollisuuksia ja oikeuksia lapseen nähden. On kolme tapaa tulla juridiseksi isäksi. Näitä ovat avioliiton isyysolettama, isyyden tunnustaminen tai vahvistaminen sekä adoptio. Voidaan ajatella, että juridinen ja biologinen isyys liittyvät vahvasti toisiinsa; biologisella isällä on yleensä oikeus myös laillisen isän asemaan. Juridisella isyydellä on olennainen kytkös myös huoltajuuteen, jonka saatuaan miehellä on täysivaltainen laillinen isyys. (Huttunen 2001, 60–61.)

Psykologinen isyys on luultavasti vaikein hahmotettavissa oleva ja käytännössä saavutettava isyyden muoto. Se on isäsuhteen tunnepohjaista, kiintymykseen perustuvaa isyyttä ja sen määrittelee ensisijaisesti lapsi, eli ketä lapsi pitää isänään, keneen osoittaa kiintymystä, keneen hän turvaa ja kenellä on arvovaltaa kasvatukseen liittyen. Psykologisen isyyden voi havaita, kun lapsen merkitys miehelle on tunnepohjaista ja herättää miehessä hoivan antamisen -, suojelun -, auttamisen -, henkisen tuen -, lähellä olemisen tarpeen. Tällöin lapsen ja isän välille muodostuu kiintymyssuhde. (mt., 64.)

Huttusen (2001) jakamien isyyden muotojen perusteella todettakoon, että yksi isä voi edustaa useaa eri isyyttä tai osaa niistä, ja toisaalta taas lapsella voi olla useampi eri isyyden muotoa edustava isä.

4.3 Isyyden muutos

Tarkasteltaessa viimeisiä kuluneita vuosikymmeniä on nähtävissä, että isyyden merkitys ja isän rooli ovat kokeneet suuria muutoksia. On myös helppo huomata niiden muuttuvan yhä, vaikka myös vanhat isyyden muodot vaikuttavat edelleen.

Isän rooli perheen auktoriteettina, elättäjänä ja taloudellisen vallan käyttäjänä on kokenut merkittävän muutoksen naisten kouluttautumisen ja kodin ulkopuolelle työllistymisen myötä. Näin ollen isät ovat joutuneet muuttuvissa olosuhteissa etsimään uutta paikkaansa perheissä, mikä on aiheuttanut hämmennystä ja neuvottomuutta. (Sinkkonen 2012, 63–64).

Isyyden eri muodoista 1960-luvulle saakka vallitsi perinteinen isyys. Tätä muotoa leimasi isän patriarkaalinen asenne, jonka mukaan isä oli perheen pää, joka toi leivän pöytään. Isä toimi rajojen asettajana ja kurinpitäjänä. (Laaksonen, 47–48.) Isyystutkija Jouko Huttunen (2001) liittää perinteiseen isyyteen vahvasti *ohenevan isyyden* käsitteen. Ohutta isyyttä kuvaa etäinen isä-lapsi-suhde, jossa yhdessäolo jää pinnalliseksi ja satunnaiseksi, vaikka isä olisikin osa perhettä (Huttunen 2014, 183). Ohuen isyyden käsite ei kuitenkaan jäänyt 60-luvulle, vaan siitä voidaan puhua edelleen yhtenä isyyden muodoista. Huomattavaa on, että ohut isyys oli ennen vallitseva yhteiskunnallinen isyyden muoto. Nykyään se näkyy keskusteluissa usein negatiivisena, paheksuttavana asiana tai jopa ongelmana ja usein myös isän omana valintana.

1970-luvulla voimaan tulleet isyyslaki (1975) ja isyyslomaoikeus (1978) vaikuttivat osaltaan perinteisen isyyden käsitteen murtumiseen yhteiskunnallisella tasolla. Näiden uudistusten myötä ymmärrettiin, että isät voivat muokata isyydestään omanlaisensa, eikä yhteiskunta aseta mitään tiettyä isyysmallia. (Laaksonen, 48). 70-luvun alkuun voidaan ajoittaa *vahvistuvan isyyden* suuntaus, joka on vastakohta ohenevalle isyydelle (Huttunen 2001, 163). Keskeistä vahvistuvassa isyydessä on isän sitoutuminen ja hoivaavuus sekä isä-lapsi-suhteen läheisyys ja lämpö (Huttunen 2014, 185). Vahvistuvan isyyden ajatukseen vaikut-

tivat kaupungistuminen, äitien siirtyminen työelämään ja isien perinteisten maa-seudun töiden katoaminen, jolloin isät joutuivat ottamaan vastuuta lastenhoidosta ja kotitöistä aluksi avustavassa roolissa (mt., 164). Voidaan todeta, että vahvistuvan isyyden suuntaus on edelleen nähtävissä nyky-yhteiskunnassamme. Tämä näkyy lähes kaikkialla; mediassa, sosiaalisessa mediassa, vanhemmuuskeskusteluissa, julkisissa palveluissa, valtion tarjoamissa etuuksissa ja jopa yleisessä katukuvassa.

1980-lukua voimme kutsua myös ”isän vuosikymmeneksi”. 70-luvulla tapahtuneet yhteiskunnalliset muutokset loivat tilanteen, jossa vahvistuvan isyyden suuntaus (*hoivaava ja osallistuva isä*) muuttui teoreettisesta kuvitelmosta käytännön mahdollisuudeksi. Isiin ja isyyteen kiinnitettiin paljon huomiota ja erityisesti huomioitiin isät, jotka eivät asuneet lastensa kanssa. Näillä isille pyrittiin tarjoamaan tukea syyllistämättä heitä. Myös sosiaaliuudet muuttuivat sukupuolineutraaleiksi, aiemmin ainoastaan äideille kohdistettujen etuuksien sijaan. (Laaksonen 2010, 48.)

Huttunen (2001, 171–172) puhuu 1990-luvun ”uudesta” isyydestä. Käsité pitää sisällään muun muassa ajatuksen siitä, että lapsen hoito nähdään hoitotyönä, jonka kuka tahansa voi vähitellen oppia harjoittelemalla kokemuksen kautta. Näin ollen lapsen hoidon ei ajateltu enää olevan biologisesti äidille ohjautuva. Keskustelu sai alkunsa sekä tasa-arvoajattelusta että havainnosta siitä, kuinka isät nykyämenolla syrjäytyvät lastensa tunnemaailmasta, koska he eivät ole läsnä lapsen jokapäiväisissä hoitotilanteissa luoden läheistä suhdetta. Perinteisestä isyydestä poiketen uudessa isyydessä isät nähdään hoivaavina vanhempina jo lapsen syntymästä lähtien, eikä vasta lapsen opittua puhumaan ja kävelemään. Kiteytettynä vanhan ja uuden isyyden käsitteiden ero on siinä, että uutta isyyttä edustavat isät arvostavat kotitöitä ja lasten hoitoa siinä määrin, että myös opettelevat ne.

Suomalaisessa isyydessä voidaan nykyajassa ja lähitulevaisuudessa nähdä vahvasti hoivaavan isyyden kannattaminen. Helpompaa on ajatella isyyttä äitiyden kautta; miten isien asema perheissä tulee muuttumaan, kun äidin rooli on muuttunut kahvinkeittäjästä leiväntuojaksi, mikä puolestaan on perinteisesti ollut isän rooli. (Huttunen 2014, 190.)

5 VERTAISTUKI

Vertaistuesta käsitteenä on olemassa lukuisia määritelmiä, joissa painotetaan eri asioita. Vertaistuki perustuu aina osapuolten omiin kokemuksiin, jotka liittyvät elämäntilanteisiin ja ongelmiin sekä tuen antamiseen ja saamiseen kunnioitavassa ilmapiirissä. (Huuskonen 2014.) Vertaistuki vastaa ihmisen hyvinvointitarpeisiin. Se voidaan nähdä julkisen tuen rinnalla hyvinvointipoliittisena resursina. Vertaistukea ei voida kuitenkaan mitata samalla tavoin, kuin julkista tukea, eikä kumpikaan voi korvata toisiaan. (Mikkonen 2011, 219.)

Vertaistukea tarjoavat esimerkiksi järjestöt, seurakunnat, internet ja julkiset palvelut. Se voi käsittää niin tukihenkilö- kuin ryhmätoiminnankin. Vertaistukea tarjotaan erilaisiin elämäntilanteisiin liittyen muun muassa sairaudet, ongelmat, kuntoutuminen ja kriisit. Toisaalta vertaistuki on sosiaalinen tapahtuma, jossa jaetaan ajatuksia ja tunteita samassa elämäntilanteessa olevien ihmisten kanssa ja siihen riittää joskus pelkkä yhteinen kiinnostuksen kohde.

5.1 Vertaistukiryhmä

”Vertaisryhmätoiminnassa on kysymys osallistumisesta, yhdessä toimimisesta ja osallisuudesta, missä voidaan puhua meistä.” (Mikkonen 2011, 206.)

Vertaistukiryhmän ohjaajana voi toimia ammattilainen, vapaaehtoinen tai vaikkapa yksi ryhmän jäsenistä. Vertaistukiryhmä antaa jäsenilleen tunteen, että ei ole yksin. Parhaimmillaan toiminta vahvistaa ryhmän jäsenien identiteettiä ja itsetuntoa, kannustaa, tukee ja voimauttaa.

Sellaisissa vertaistukiryhmissä, kuten Nuoret Isät - ryhmä, turvallisuus on erityisen tärkeää. Turvallisuutta luovat esimerkiksi luottamuksellinen, avoin ja salliva ilmapiiri. Yleinen oletus on se, että miesten on vaikeampi keskustella henkilökohtaisista ja syvällisistä asioista. Tällöin on hyvä, että tämänkaltaiset vertaisryhmät koetaan turvallisiksi, mikä auttaa jäseniä avautumaan aroistakin asioista. Mikko Aalto (2000, 16) luokittelee teoksessaan Ryppäästä Ryhmäksi turval-

lisen ryhmän syntymisen viiteen eri osatekijään eli komponenttiin, jotka ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa. Niitä ovat:

1. Luottamus, jossa tärkeää on luottaa ja olla itse luotettava.
2. Hyväksyntä. Mitä aremmissa asioissa koetaan hyväksytyksi tulemista, sitä vahvempi on turvallisuuden tunne.
3. Avoimuus, joka antaa rohkeutta itseilmaisuun. Ryhmän turvalliseksi kokeminen lisää avoimuutta, ja avoimuus puolestaan luottamusta.
4. Tuen antaminen, jolloin ryhmän jäsenet rohkaisevat toisiaan haasteiden edessä.
5. Sitoutuminen, eli halukkuus yhteistyöhön.

Turvallisen ryhmän komponentit voidaan nähdä myös yhtenäisenä ketjuna, jonka jokainen osa tarvitsee toimiakseen muiden osien kokonaisvaltaista toteutumista. Näin osat täydentävät toisiaan.

5.2 Ryhmän kehityksen vaiheet

Ryhmän kehitys tapahtuu vaiheittain. Ryhmän kehitysvaiheista ensimmäinen on **muodostusvaihe**, jolloin ryhmän jäsenet hiljalleen tutustuvat toisiinsa. Tässä vaiheessa ohjaajan rooli on merkittävä, sillä ryhmän jäsenet pohtivat enemmän omaa suhdettaan ryhmään, kuin ryhmän asioita. Keskeiseksi asioksi muodostusvaiheessa nousevat ryhmän lämmittely ja ryhmän yhteisistä pelisäännöistä sopiminen. Muodostusvaihetta seuraa **kuohuntavaihe**, joka voi alkaa ryhmän toimittua jonkin aikaa. Yhteenkuuluvuuden- ja rohkeuden tunne kasvaa ja omien mielipiteiden ilmaiseminen helpottuu. Jäsenten erilaiset luonteenpiirteet ja pyrkimykset näyttäytyvät, ja valtaa sekä tilaa haettaessa saattaa myös syntyä ristiriitatilanteita. Kolmas vaihe on **normien muotoutumisvaihe**, jolloin ryhmän toiminta saa selkeitä normeja sekä yhteistyö ja avoimuus lisääntyvät. Tässä vaiheessa ristiriitatilanteista on selvitty ja yhteenkuuluvuudentunne kasvaa. Ryhmähenki alkaa muodostua. Seuraava ryhmän kehitysvaihe on **toteuttamisvaihe**. Tällöin ryhmä pyrkii asetettuihin tavoitteisiin toiminnallaan. Vastuunotto, tuottavuus ja luovuus ovat tämän vaiheen keskeisiä käsitteitä ja ne nousevat vahvasti esille. Ryhmän ilmapiiri on luottamuksellinen ja virheet salliva. Viimei-

nen vaihe on **hyvästijättövaihe**, jolloin ryhmän toiminta päättyy. Jäsenet suuntaavat kohti uusia haasteita. Ryhmän päättäminen saattaa aiheuttaa vahvojakin tunteita, joten toiminnan päättämiseksi kannattaa varata aikaa riittävästi. (Erkko & Hannukkala 2013, 18.)

5.3 Isien vertaistuki

Isien vertaistuki keskittyy isien ja isyyden sosiaaliseen tukemiseen. Erilaisia ryhmiä on suunnattu sekä odottaville – että jo isäksi tulleille isille. Jo isäksi tulleille suunnattuun vertaistukiryhmään voi usein ottaa myös lapsen tai lapset mukaan. Vertaistukiryhmiä järjestävät mm. seurakunnat ja erilaiset järjestöt. Näyttäisi siltä, että kaupungit ja kunnat eivät tällä hetkellä tarjoa kyseessä olevia palveluja kovin näkyvästi. Myöskään verkossa toimivia isien vertaistukiryhmiä ei juuri löydy, kun taas äideille suunnattuja ryhmiä näyttäisi olevan runsaasti. Vanhemmuuteen liittyvillä keskustelupalstoilla suurin osa keskusteluun osallistuvista on äitejä.

Nuorille isille kohdennettuja vertaistukiryhmiä ei tällä hetkellä Jyvälän Setlementin Nuoret perheet –hankkeen tarjoaman toiminnan lisäksi Suomessa ole. Päättyneitä toimintaan liittyneitä hankkeita on ollut esimerkiksi Kuopion Setlementti Puijola ry:n Herrax-hanke. Hankkeen toiminnan tarkoituksena oli tukea alle 29-vuotiaita miehiä ja poikia arjen haasteissa. Setlementti Puijolan Isä-lapsi-ryhmä oli yksi hankkeen toimintamuodoista. (Kervinen 2014.)

Isien omien vanhempien antama tuki on vuosien saatossa jäänyt vähemmälle isovanhempien roolin heikentyessä suhteessa perheeseen. Ajat siitä, että samassa pihapiirissä saattoi asua neljäkin sukupolvea, ovat muuttuneet. Nykyään välimatkat isovanhempiin saattavat olla hyvinkin pitkiä. Tässä kohtaa äitien vertaistuen tarvetta on otettu huomioon enemmän esimerkiksi neuvolatyössä, mikä näkyy myös verkon keskustelupalstoilla.

Vuoden 2005 Perhebarometrin mukaan 13 % 20–25-vuotiaina isäksi tulleista isistä koki kaivanneensa tukea vanhemmuuteensa. On yleistä, että vertaistuki sanana voi herättää isissä negatiivisia tunteita ja ajatuksia. Ajatus siitä, että istu-

taan ringissä keskustelemassa henkilökohtaisista asioista, ei herätä isissä suurta innostusta osallistua ryhmän toimintaan. Tämäkin saattaa olla yksi syy siihen, että vanhempien vertaisryhmät ovat usein äitien aluetta. (Laaksonen 2010, 49–50.)

6 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUS

Opinnäytetyömme tutkimus on laadullinen, eli kvalitatiivinen tutkimus. Tällaisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja kohteen mahdollisimman kokonaisvaltainen tutkiminen (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2009, 161). Kvalitatiivisessa tutkimuksessa painoarvoa on enemmän aineiston laadulla, kuin määrällä.

”Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistosta ei tehdä päätelmiä yleistettävyyttä ajatellen. Ajatuksena on kuitenkin alun perin aristoteelinen ajatus, että yksityisessä toistuu yleinen. Tutkimalla yksityistä tapausta kyllin tarkasti saadaan näkyviin myös se, mikä ilmiössä on merkittävää ja mikä toistuu usein tarkasteltaessa ilmiötä yleisemmällä tasolla.” (mt., 182.)

Keräsimme aineiston teemahaastatteluin. Kohdejoukkona olivat Jyvälän Settlementin Nuoret perheet - hankkeen Nuoret isät – vertaistukiryhmässä käyvät nuoret isät. Valitsimme haastattelumenetelmän, koska se on joustava menetelmä ja mahdollistaa suoran kielellisen vuorovaikutuksen haastateltavan kanssa (Hirsjärvi & Hurme 2000, 34). Teemoitimme haastattelukysymykset (liite 1) asettamiemme tavoitteiden mukaisesti. Haastattelukysymysten teemoittelu helpottaa niihin vastaamisessa sekä tulosten jäsentämisessä. Esittelemme valitsemamme teemat luvussa 6.2. Toteutimme haastattelut yksilöhaastatteluina Jyvälän Settlementin Oiva ja Ilona – hankkeen tiloissa Jyväskylässä, missä myös Nuoret Isät - ryhmä kokoontuu. Haastateltavien luvalla nauhoitimme haastattelut, jotka myöhemmin litteroimme. Litteroitaessa laadullinen aineisto kirjoitetaan puhtaaksi sanasta sanaan ja se voidaan tehdä joko koko kerätystä aineistosta tai valikoiden esimerkiksi teemoittain (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2009, 222).

6.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyömme tarkoitus on antaa tilaajalle riittävästi tietoa nuorten isien kokemuksen perusteella isien vertaistukiryhmän toiminnan kannattavuuteen, kehittämiseen ja mahdolliseen laajentamiseen. Opinnäytetyötämme voi mahdollisesti hyödyntää myös rahoitusta haettaessa.

Opinnäytetyömme päätavoitteena on selvittää, mikä merkitys Nuoret Isät -vertaistukiryhmätoiminnalla on nuorten isien elämässä. Opinnäytetyösuunnitelmassa asetimme tutkimukselle myös seuraavanlaisia tavoitteita:

- Selvittää, millainen rooli nuorella isällä on vanhempana
- Selvittää, minkälaisia tukiverkostoja nuorilla isillä mahdollisesti on
- Ottaa selvää siitä, miten isyys vaikuttaa nuoren miehen elämään ja millaista tukea siihen kaivataan

(Syrjälä & Tillikainen 2015.)

Opinnäytetyömme tuottama tieto on hyödynnettävissä Jyvälän Setlementin Nuoret Perheet – hankkeen lisäksi myös muiden Suomen Setlementtien työssä ja hankkeissa. Lisäksi sitä voi mahdollisesti hyödyntää myös muilla toimialoilla, kuten neuvola- ja perhetyössä.

6.2 Käytetyt menetelmät

Opinnäytetyömme tiedonkeruumenetelmänä käytimme teemahaastattelua, eli puolistrukturoitua haastattelua. Koska haastattelun aiheena ovat intiimit, mahdollisesti aratkin asiat ja tavoitteena on selvittää osittain tiedostamattomia asioita, teemahaastattelu sopii käytettäväksi (Metsämuuronen 2008, 41).

Käytimme haastattelua ensisijaisena tiedonkeruumenetelmänä. Ilman suoranaista tarkoitusta, teimme myös havainnointia ryhmien kokoontumisien aikana ja haastattelutilanteissa, joista keskustelimme yhdessä työstäessämme opinnäytetyötämme. Näitä havaintoja hyödyntämällä saimme rakennettua mahdolli-

simman syväluotaavan haastattelun ja ne auttoivat myös vastausten analysoinnissa.

Ennen haastattelukysymysten (liite 1) laatimista perehdyimme aihetta käsittelevään kirjallisuuteen ja kävimme tutustumassa kohderyhmän toimintaan sekä itse haastateltaviin. Laadimme haastattelukysymykset omien tavoitteidemme pohjalta nojautuen aihetta käsittelevään kirjallisuuteen. Koimme ryhmään tutustumisen hyödylliseksi, sillä se auttoi luomaan turvallisuuden ja luottamuksen tunteen varsinaiseen haastattelutilanteeseen.

Teemoittelimme haastattelukysymykset seuraavanlaisiin teemoihin:

- Perustiedot
- Isyys
- Vertaistuki
- Verkostot ja tuki

6.3 Aineistoanalyysi

Aineisto pohjautuu kahden (2) Nuoret Isät – vertaistukiryhmässä käyvän nuoren isän haastatteluun. Saimme haastatteluista runsaasti aineistoa, mutta käsittelemme analyysissa vain opinnäytetyömme kannalta oleellista tietoa. Alustamme analyysin isien perustietojen esittelyllä, jonka jälkeen etenemme aineiston teemoittelun mukaisesti. Teemoittelimme aineiston seuraavasti: *Lapsen syntymä ja isäksi tuleminen, isyys, nuori isä ja isän rooli, nuorten isien vertaistukiryhmä ja sen merkitys sekä tukiverkostot ja tuen tarve*. Päädyimme analyysissa tämänkaltaiseen teemoitteluun, koska haastattelukysymysrunko sisälsi toisiinsa liittyviä kysymyksiä, jotka yhdistämällä saimme selkeämmän lopputuloksen.

Isä A on 23-vuotias. Hänellä on puolivuotias poika. Tällä hetkellä isä A opiskelee ammattikoulussa ja asuu avoliitossa lapsen äidin kanssa. Lapsen äiti on iältään 20-vuotias. Isä A:n omat vanhemmat ovat eronneet hänen ollessaan lapsi, jolloin isä A jäi asumaan äitinsä kanssa, eikä hän ole ollut biologisen isänsä kanssa juurikaan tekemisissä. Myöhemmin äidillä oli uusi puoliso ja perhee-

seen syntyi isä A:ta muutaman vuoden nuorempi velipuoli. Isäpuolen kanssa isä A ei tullut toimeen.

Isä B on 23-vuotias 2-vuotiaan pojan isä. Lapsen äiti on 22-vuotias. Haastatteluhetkellä heillä oli meneillään erotilanne ja lapsen äiti oli muuttanut toiselle paikkakunnalle. Tällä hetkellä lapsi asuu vanhemmillaan vuoroviikoin. Lapsen huoltajuudesta oli kiistaa. Isä B oli haastatteluhetkellä työtön. Isä B oli oman perheensä ainoa lapsi 16 ikävuoteen saakka. Näihin aikoihin hänen vanhempansa erosivat, minkä seurauksena isä B alkoi oireilla. Tämän vuoksi hänet huostaan otettiin ja sijoitettiin nuorisokotiin, jossa hän asui itsenäistymiseen saakka ja siirtyi jälkihuollon piiriin.

Kun peilaamme haastateltavien isien perustietoja tässä työssä luvussa 4.2 esittelemme Huttusen (2001) jaottelemiin isyyden muotoihin, voimme todeta, että molemmat isät ovat suhteessa omiin lapsiinsa niin biologisia ja sosiaalisia, kuin juridisia ja psykologisiakin isiä.

Lapsen syntymä ja isäksi tuleminen

Isät kertoivat haastattelussa, millaisia mielikuvia ja ajatuksia heillä oli isyydestä ennen lapsen syntymää. Isä A:lle raskaus oli aluksi järkytys ja aiheutti pelkoa. Hyväksytyään ajatuksen vanhemmaksi tulemisesta, hänelle heräsi ajatuksia siitä, että haluaa olla hyvä isä ja aktiivisesti mukana lapsen elämässä. Isä B on kertomansa mukaan haaveillut omasta perheestä pienestä saakka. Seuraavassa lainauksessa isä B kertoo ajatuksistaan ennen lapsen syntymää:

”Isyys on ihanaa, sitä mä en kiellä. Mutta ennen lapsen syntymää mulla oli paljon ruusuisempi kuva siitä isyydestä. Monta kertaa ihmettelin sitä, ku vanhemmat, keillä oli lapsia, sano, että ku väsyttää ja on niin rankkaa. Mä ajattelin, että mitäköhän ne nyt oikeen läsyttää, eihän siinä mitää. Kyllä mä voin sanoo, että ne oikeessa oli.” (Isä B)

Molemmilla isillä oli ennen lapsen syntymää vahvaa päihteiden käyttöä. Kummallakin oli ajatuksena ja tavoitteena jättää päihteet lapsen syntymän myötä, ja tämä toteutuikin molempien kohdalla. Isäksi tuleminen muutti myös molempien

haastateltavien isien arvomaailmaa siten, että perheen ja kodin tärkeys korostui entistä enemmän. Molempien vastauksista nousee esille selkeästi myös lisääntynyt vastuuntunto sekä aikuiseksi kasvaminen.

”Kai tässä on vähä aikuiseksi kasvanu.” (Isä A)

Kysyttäessä, millaista elämä olisi tällä hetkellä, jos he eivät olisi tulleet isäksi, vastauksista käy ilmi, että isäksi tulo on molempien isien kohdalla ollut pelastus.

”Linnassa tai hauassa. Ihan jos oon rehellinen... Et mua niinku poika rauhotti tosi paljon. Omat sukulaiset ja kaverit sano lapsen syntymän jälkeen, että susta on tullu ihan eri mies.” (Isä B)

”Emmä tiiä haluanko mä ees kuvitella. Tuskin mitään järkevää. Varmaan jatkuis aika samalla tavalla, ku mitä oli silloin joskus.” (Isä A)

Sekä isä A että isä B olivat mukana lapsen synnytyksessä. He kokivat sen olleen suuria tunteita herättävä ja yksi elämänsä mieleenpainuvimmista kokemuksista. He molemmat kokivat tärkeäksi, että saivat olla alusta asti kontaktissa omaan lapseensa.

”Mähän sain sen heti syliin siitä niinku paidan alle. Ekaa kertaa näin ku se katto sillai ja aukko silmiä. Tosi siisti tunne.” (Isä A)

Isyys, nuori isä ja isän rooli

Kysyttäessä isyyden herättämistä tunteista ajatuksista, isä A kertoi, että isyys on niin hieno asia, ettei sitä voi sanoin kuvailla ja kiintymys lapseen on vahva. Toisaalta se herättää myös paljon huolta; kuinka toimia hyvänä roolimallina, huoli lapsen hyvinvoinnista ja omasta vanhemmuudesta. Isä B kertoi siitä, että lapsi on hänelle tärkein asia maailmassa ja herättää hänessä rakkauden tunteen. Vastauksista korostui vastuuntunto ja huolenaiheena oli se, ettei työttömänä pysty toimimaan perheen elättäjänä. Lisäksi isä B kantoi huolta ja toivetta siitä, että lapsesta kasvaisi kunnon veroja maksava kansalainen, eikä lapsi seuraisi isänsä jalanjälkiä.

Isiltä kysyttiin, mitä isyys merkitsee heille. Molemmat isät kuvailivat isyyden merkitystä sanoin; *rakkaus, vastuu, kärsivällisyys, välittäminen*.

”Välittämistä, rakkautta, vastuuntuntoa, kärsivällisyyttä. Jos nuo kaikki sillei saa ees jotenkuten pelaamaan, niin sillo ollaan aika hyvillä vesillä.” (Isä B)

Isäksi tulemisen iästä keskusteltaessa molemmat isät kokivat olevansa nuoria isiä, mutta eivät pitäneet sitä huonona asiana, eivätkä kokeneet kohdanneensa ulkopuolista arvostelua ikänsä suhteen. Sekä isä A että isä B olivat sitä mieltä, ettei isäksi tulemisen iällä ole suurempaa merkitystä. Toisaalta isä B ei kuitenkaan pitänyt isäksi tuloa liian nuorena hyvänä asiana ja asettikin isäksi tulolle selkeän alaikärajan; 20–25 vuotta. Molemmat isät korostivat sitä, että hyvä isyys ei ole ikäsidonnaista, vaan isyyteen voi kasvaa lapsen myötä.

”Sen takia tuntuu, että on nuori isä, kun kaverit ei oo samassa tilanteessa.” (Isä A)

Kun isät vertaavat omaa elämäänsä muiden lapsettomien ikätovereidensa elämään, molemmat totesivat sen kaikilta osin erilaista.

”Varmaa aika joka tavalla sillai. Ei voi mennä ja tulla miten haluaa. Niillä ei oo samanlaista vastuuta lapsesta.” (Isä A)

”Emmää voi lähtee niinku mihkä aikaa vaa... Et onhan se paljon vastuullisempaa. Mun pitää pitää lapsesta huoli. Onhan siinä paljon sellasia asioita, mitä lapsettomalla ei oo. Uskaltaisn väittää, että lapsettomalla on se elämä paljon huolettomampaa.” (Isä B)

Kysymys isän roolista herätti isä B:n kanssa keskustelua siitä, millainen rooli juuri hänellä on isänä. Hän koki, että äidillä on enemmän hellyyden ja rakkauksen antajan rooli kun taas hänellä isänä on edellä mainittujen lisäksi auktoriteetin rooli.

”Sillon esimerkiks, ku me oltiin lapsen äidin kanssa yhdessä, nii sehä meni sillee, että kun lapsi ei omaa äitiänsä oikeen uskonu, ja äiti oli tavallaa sitte se, jolta saatiin sitä rakkautta ja lämpöä ja sitä läheisyyttä. Totta kai sitä saatiin multaki, mut meillä se meni sillee vähä perinteisesti, että äitiänsä se ei oikee uskonu, mut jos mä sitte sillee vähä jämäkämmin sanoin, nii sit taas niinku heti uskottiin. Mulla oli tavallaan niinku ns. pomon rooli siinä porukassa.” (Isä B)

Isä A puolestaan kertoi äidin roolin olevan tässä vaiheessa vahvempi, sillä isä A on itse päivällä opiskelemassa ja on joitakin asioita, joita vain äiti voi lapsen kanssa tehdä. Isä A pohti kuitenkin isän roolin vahvistumista lapsen kasvaessa.

Molemmat isät pitävät äidin ja isän roolia yhtä tärkeinä ja tasavertaisina, mutta kokevat kuitenkin äidin roolin olevan yleisesti arvostetumpi.

”Ei oo nyt mitää esimerkkiä heittää, mutta jostain syystä mä kyllä luulen, et äitiä pidetään yleisesti tärkeempänä.” (Isä A)

”Olen hyvin surullinen siitä varsinkin tässä erotilanteessa, et äiti on siellä se ykkösvanhempi, et ihan todellakin niinku se lähivanhempi ja isä tulee vasta sitten. Toisaalta mä ymmärrän, että äiti on lähivanhempi, mut kyllä mä silti oon sitä mieltä, että kumpaakaan vanhempaa ei pitäisi syrjiä, vaan sukupuolesta huolimatta äidin ja isän pitäisi olla tasavertaisia... Luulen, että jos tehtäis galluppia tuola kadulla, niin mä en olis ainoa isä joka on tätä mieltä...Vaikkakin eletään jo 2000-luvun Suomea, kyllä kaikista eniten annetaan painoarvoa äidille.” (Isä B)

Isiltä kysyttiin myös oman isyyden roolimalleista. Isä A kertoi, ettei hänellä ainaakaan tietoisesti roolimallia ole ollut. Isä B puolestaan tunnistaa oman isänsä antaman mallin, mutta haluaa toimia itse eritavoin ja joutuu myös tekemään töitä sen eteen. Isä B painottaa myös oman asenteen merkitystä isän roolin muodostumisessa.

Nuorten isien vertaistukiryhmä ja sen merkitys

Isä A ohjautui Nuoret Isät – ryhmään vajaa vuosi sitten, ennen lapsen syntymää saatuaan neuvolasta tietoa ryhmän toiminnasta. Hän kertoi lähteneensä toimintaan mukaan avopuolison kannustamana ja saatuaan hyvän vaikutelman ryhmän ohjaajasta puhelimitse. Tämä antoi Isä A:lle tunteen matalasta kynnyksestä. Isä B puolestaan sai tietoa ryhmän toiminnasta lapsen syntymän jälkeen perhetyöntekijältä, joka hänen perheelleen oli osoitettu sosiaalityön puolesta. Isä B on käynyt ryhmän kokoontumisissa noin kaksi vuotta. Hän kertoo ajatuksistaan seuraavanlaisesti:

”Tää ei ollu sellanen AA-kerho-tyylinen, niinku mä oletin, että istutaan tossa ringissä ja höpötellään kaikkia psykologisia höpinöitä.” (Isä B)

Isät kertoivat käyvänsä säännöllisesti ryhmän kokoontumisissa, koska kokevat saavansa sieltä vertaistukea, neuvoja ja vinkkejä niin isyyteen kuin muihinkin mieltä askarruttaviin asioihin. Myös ryhmänohjaajan tarjoama elämäkokemukseen ja omiin isyykokemuksiinsa pohjautuva tuki nousi haastatteluissa selkeästi esille. Ryhmään osallistuminen on isille myös keino pitää yllä sosiaalisia suhteita ja se tuo myös sisältöä elämään. Tekemiemme havaintojen perusteella isäryhmän ryhmädynamiikan toimivuudesta kertoo omalta osaltaan myös se, että isät toimivat ryhmätapaamisten ulkopuolella sekä keskenään että ryhmänohjaajan kanssa esimerkiksi käymällä kuntosalilla. Molemmat isät kokivat voivansa keskustella ryhmässä mistä tahansa, sillä he pitivät ryhmää turvallisenä ja luotettavana.

Molemmat isät pitivät kasvokkain tapahtuvaa vertaistukitoimintaa toimivampana muotona kuin esimerkiksi verkon tarjoamaa tukea. Kumpikaan isistä ei ole tutustunut verkon tarjoamiin vertaistukipalveluihin, sillä molemmat heistä kokevat fyysisen tapaamisen luotettavammaksi, vaikka verkko tarjoaisikin anonymiteetin suojan.

Mikä merkitys Nuoret isät – ryhmällä on?

”Tästä on tullut ihan sillei tapa, et täällä käy joka maanantai. On tää nyt sillai vaihtelua kotona istumiseen. Kerran viikossa näkee saman porukan suunnilleen. Kyllä tää ainaki itelle on aika tärkeä juttu. Harmittais kyllä, jos tää lopetettais jostain syystä.” (Isä A)

”Pitää sosiaalisia suhteita yllä, neuvoja ja vinkkejä isänä olemiseen...No onhan tää silleen niinku ihan selkeesti omaa mielenterveyttä virkistäny, että pääsee vähä jossai juttelemaa.” (Isä B)

Sekä isä A, että isä B kokevat ryhmän merkitykselliseksi ja tärkeäksi. Ryhmään osallistuminen on molempien kohdalla vahvistanut itseluottamusta ja isyyttä, tuonut sisältöä ja säännöllisyyttä elämään sekä synnyttänyt uusia ihmissuhteita. Lisäksi sen koettiin tarjoavan tulevaisuudessa lämpimiä muistoja. Myös tässä kohtaa korostui ryhmän ohjaajan ammattitaidon ja elämäkokemuksen merki-

tys. Molemmat isät kokevat olevansa ryhmässä sekä tuen antajia että – saajia. Ryhmän merkityksellisyyttä korostaa myös aiemmin analyysissa esiin tulleet seikka siitä, ettei kummallakaan haastatelluista isistä ollut samassa elämäntilanteessa olevia läheisiä ihmisiä ryhmän ulkopuolella.

”Ehkä se itsetuottamus on tullu vähä joka asiaan täällä käynnin myötä...Pääosin isyyteen, ja siitä se sitte säteilee kaikkeen muuhunki ” (Isä A)

Ryhmän toimintaan osallistumista molemmat haastateltavat isät suosittelivat kaikille nuorille isille. Isä A peräänkuulutti sitä, ettei ryhmään osallistuvan henkilön persoonalla ole varsinaisesti merkitystä. Suurin merkitys on ennakkoluulottomalla asenteella ja avoimella mielellä. Isät toivoivat vahvasti, että ryhmän toiminta jatkuisi ja kertoivat aikovansa osallistua toimintaan siihen saakka, kunnes ikäraja tulee vastaan.

”Varsinkin semmosille suurin piirtein saman ikäisille, keillä ei oo omia kavereita samassa tilanteessa... Jos mäki tänne oon lähteny; mä oon ollu ja oon vieläki aika ujo ja hiljanen... niin varmaan ihan kaikenlaiset, jos vaan ei oo sitä ennakkoluuloa, et tää on ihan turhaa.” (Isä A)

”Kaikille nuorille isille, ihan ehdottomasti. Koska se, että sä tulet alle 30-vuotiaana isäksi, ja ylipäänsä lapsen syntymä ei ole mikään pieni asia. Se, että sä tulet alle 30-vuotiaana isäksi ei varsinkaan ole mikään pikku juttu. Kyllä mä sanoisin, että olit sää kuinka kova jätkä tahansa niin kyllä ihan jokainen tarvitsee siinä vaiheessa vielä tukea ja apua siihen.” (Isä B)

Keinoiksi, kuinka saada toimintaa markkinoitua, mainitsevat molemmat isät ensisijaisesti ”puskaradion”. Isä B piti toimivana vaihtoehtona myös Facebookissa mainostamista, koska se tavoittaa kerralla monia ihmisiä. Isät totesivat kuitenkin, että toimintaan on hankala saada nuoria isiä mukaan.

Tukiverkostot ja tuen tarve

Isä A kertoi, että hänen tukiverkostoonsa kuuluu sekä omat – että avopuolison vanhemmat, jotka ovat olleet tukena niin raskausaikana kuin lapsen syntymän jälkeenkin. Isä A mainitsi myös julkisen sektorin puolelta neuvolapalvelujen kuu-

luvan tukiverkostoonsa. Neuvola oli tarjonnut muun muassa tukea päihteiden käyttöön liittyen, mutta sitä ei koettu tarpeelliseksi. Isä A ei kokenut haastatteluhetkellä tarvitsevänsä isäryhmän lisäksi muuta tukea isyyteensä, mutta tunnisti mahdollisen tuen tarpeen tulevaisuudessa lapsen kasvaessa ja kehittyessä. Näihin tarpeisiin hän uskoi osaavansa hakea tarvittaessa tukea.

”Ei oo varmaan sellasta ylimäärästä stressiä, ku tietää että on apuja jos tarvii.” (Isä A)

Isä B mainitsee tukiverkostoonsa kuuluvan muutaman ystävän, oman äidin ja Nuoret Isät - ryhmän. Neuvolatyötä isä B pitää enemmänkin lääkärillä käyntiä vastaavana kuin varsinaisena tuen tarjoajana. Sosiaalitoimen puolesta isä B:n perheelle oli osoitettu perhetyöntekijä, minkä hän koki yhtenä tukea antavana tekijänä. Haastatteluhetkellä isä B koki saaneensa riittävästi tukea isyyteensä ja tulevaisuuden mahdollista tuen tarvetta hän kommentoi seuraavasti:

”Isäryhmän vetäjäänhän mä ottaisin ekana yhteyttä, jos tulis mieleen, että tarvis vielä jotain enemmän tukeekin. Luulen, että häneltä kyselisin.” (Isä B)

Isä B antaa tukiverkoston merkitykselle suurta painoarvoa:

”Onhan niillä erittäin suuri merkitys. Jokaisella ihmisellä pitäisi minun mielestäni olla semmonen ihminen kehen sä voit turvautua, kehen sä voit ottaa yhteyttä, jos sulla itelläs on vaikeeta. Et se on mun mielestä erittäin surullista ja erittäin huolestuttavaa, jos ei jollain ihmisellä sellaista ole.” (Isä B)

Kumpikaan isistä ei käytä verkon tarjoamia tukimahdollisuuksia, eivätkä koe sitä tarpeelliseksi. Kuten edellä on tullut ilmi, molemmat pitävät kasvokkain tapahtuvaa vertaistuen muotoa kattavampana ja toimivampana. Huomioitavaa on, että molemmat isät kertoivat käyttävänsä Internetiä huomattavan vähän muihinkaan tarkoituksiin.

7 TULOKSET

Tässä luvussa tarkastelemme haastatteluista saatuja tuloksia asettamiimme tavoitteisiin perustuen. Pohdimme myös saatujen tulosten luotettavuutta ja yleistettävyyttä. Lopuksi arvioimme tulosten hyödynnettävyyttä.

7.1 Tulosten tarkastelu

Olemme aineistoanalyysin perusteella tyytyväisiä saatuihin tuloksiin. Kysymyksiä oli riittävästi tuottamaan tarpeeksi laajoja vastauksia vastaamaan asettamiimme tavoitteisiin. Pidimme haastattelua ensisijaisena tutkimusmenetelmänä, mutta olemme ottaneet tulosten tarkastelussa esille myös havainnoimalla tehtyjä huomioita.

Luvussa 6.1 kerroimme opinnäytetyölle asettamistamme tavoitteista. Tarkastelemme tuloksia näiden tavoitteiden pohjalta. Lopuksi käsittelemme opinnäytetyömme päätavoitetta ja sitä, kuinka kattavasti saatujen tulosten avulla voimme siihen vastata.

Ensimmäinen asettamamme tavoite oli seuraava:

”Selvittää millainen rooli nuorella isällä on vanhempana” (Syrjälä & Tillikainen, 2015.)

Saatujen tulosten perusteella näemme, että molemmat isät tunnistivat isän roolinsa ja kokivat sen aktiiviseksi. Ajatus aktiivisesta isyydestä näytti olevan molemmilla isillä jo ennen lapsen syntymää.

Isän roolia vanhempana pidettiin yhtä tärkeänä kuin äidin roolia. Kuitenkin tuloksista nousi esille myös vahvoja näkemyksiä siitä, kuinka äitiyttä ja äidin roolia arvostetaan, korostetaan ja tuetaan enemmän, kuin isyyttä ja isän roolia. Nämä näkemykset tukevat myös ennen tutkimusta ja tutkimuksen aikana muodostuneita käsityksiämme korostuneesta äidin roolista vanhempana. Tällainen ennakkokäsitys muodostui tämän tutkimuksen teoreettista viitekehystä kootessamme, jolloin havaitsimme, että esimerkiksi isyyttä koskevia tutkimuksia ja

suomalaista isyyskirjallisuutta löytyy huomattavasti vähemmän, kuin äitejä ja äitiyttä käsittelevää materiaalia. Myös verkko tarjoaa äideille huomattavasti kattavammin erilaisia vertaistukiryhmiä ja keskustelupalstoja. Äidit näyttävät olevan myös itse aktiivisempia perustamaan ja aloittamaan näitä. Lisäksi ennakkoolettamustamme tukee myös se, että suomalainen isyystutkimus on nuorta, sitä on tutkittu tähän mennessä melko vähän ja kuten Sinkkonenkin (2012) toteaa, isyystutkimusta on toteutettu aina äitiyden kautta ja siihen verrattuna. Yhdysvalloissa vuonna 2012 Connecticutin yliopistossa toteutetussa Ronald Rohnerin johtamassa tutkimusprojektissa osoitetaan kuitenkin, että vaikka äitiä pidetään yleisesti tärkeämpänä vanhempana, isän rakkaus vaikuttaa lapsen persoonallisuuden muotoutumisessa yhtä paljon ja joskus enemmän kuin äidin rakkaus (Science Daily, 2012).

Huomioitavaa on, että haastateltujen isien lapset olivat eri-ikäisiä. Toisen isän lapsi oli vauvaikäinen kun taas toisen isän lapsi oli jo leikki-iässä. Näissä lapsen kehitysvaiheissa ero on huomattava. Nämä lähtökohdat vaikuttivat väistämättä isien ajatuksiin omasta isän roolistaan. Leikki-ikäisen lapsen isän (B) jo muodostunut rooli tuli haastattelussa esille selkeästi perinteisenä isän roolina, missä isä toimii auktoriteettina ja leivän tuojana. Vauvaikäisen lapsen isän (A) kohdalla selkeää roolia ei ollut vielä muodostunut. Voimme siis olettaa, että isän rooli ja isyys muuttuvat ja vahvistuvat lapsen kehittyessä ja kasvaessa sekä lapsen tarpeiden muuttuessa.

Tulosten perusteella näyttää siltä, että isät eivät tunnista omaavansa isyyden roolimallia. Haastattelun analysointivaiheessa kuitenkin havaitsimme, että oman isän antama kokemus huonosta tai vahingollisesta isän roolimallista tarjoaa mahdollisuuden peilata tähän omaa isyyttä. Näin voi muodostua sisäinen roolimalli, minkä mukaan ei itse halua isänä toimia. Tulimme siihen loppupäätelmään, että vaikka selkeää isyyden roolimallia ei tunnista, se voi olla olemassa tiedostamatta sitä.

Toisena asettamanamme tavoitteena oli:

”Selvittää, minkälaisia tukiverkostoja nuorilla isillä mahdollisesti on.”
(Syrjälä & Tillikainen, 2015.)

Tukiverkostot ovat tulosten mukaan isille tärkeitä ja niiden mahdollinen puuttuminen koettiin jopa huolestuttavana. Isät tunnistivat omat tukiverkostonsa ja ne koostuivat tulosten mukaan omista – ja puolison vanhemmista, Nuoret Isät – vertaistukiryhmästä sekä muista ystävistä. Ystävien rooli tukiverkostona näyttäytyi tuloksissa kuitenkin heikompana, kun taas omien vanhempien ja isäryhmän puolestaan hyvinkin vahvana. Määrällisesti isien tukiverkostot eivät näytä olevan mittavia, mutta kuitenkin tarpeet kattavia. Tukiverkostoista isyyttä tukevista tahoista nousi esille ainoastaan isäryhmä, minkä koettiin tarjoavan kaiken isyyteen tarvittavan tuen. Tuloksissa Nuoret Isät – ryhmän ohjaaja nousi esille myös osana isien tukiverkosta. Huomion arvoinen seikka on, että neuvolatyö koettiin enemmän äidille ja lapsille suunnattuna ”lääkärikäyntinä”. Pohdimme, onko tähän syynä mahdollisesti suurempi kynnys, koska palvelun tarjoajana on julkinen ja ”virallinen” taho. Lisäksi neuvolatyö on suunnattu enemmän raskausaikana äideille ja lapsen syntymän jälkeen lapselle.

Isät näyttivät kokevan saamansa tuen riittäväksi tällä hetkellä. Mahdollisen lisätuen tarpeen syiksi nousivat oma jaksaminen ja lapsen kehityksen mukanaan tuomien haasteiden kanssa selviäminen. Näihin haasteisiin isät uskoivat osavansa hakea apua ja tukea tarvittaessa. Tässäkin kohtaa ryhmänohjaajan ammattitaito ja kokemus nousivat vahvasti esille, sillä toinen isistä mainitsi ensisijaisesti ongelmatilanteessa ottavansa yhteyttä ryhmänohjaajaan.

Ennako-oletuksemme oli se, että nuoret isät, kuten nuoret yleensä, käyttävät verkon ja sosiaalisen median palveluita ja mahdollisuuksia runsaasti. Tuloksia tarkastellessamme teimme kuitenkin yllättävän huomion; edellä mainitut verkon palvelut eivät kuulu haastattelemiemme isien arkeen. Näin ollen he eivät myöskään hae tukea isyyteensä verkon tarjoamista ryhmistä tai keskustelupalstoilta, eivätkä he olleet edes kiinnostuneita käyttämään näitä tuen muotoja. Tämä tulos korostaa fyysisesti tapahtuvan vertaisryhmätoiminnan merkitystä nuorille isille.

Kolmanneksi tavoitteeksi asetimme:

”Ottaa selvää siitä, miten isyys vaikuttaa nuoren miehen elämään ja millaista tukea siihen kaivataan.” (Syrjälä & Tillikainen, 2015.)

Saamiemme tulosten perusteella voimme todeta, että isyydellä on suuria vaikutuksia nuoren miehen elämään. Nuoruus on ihmisen elämänkaarella jo itsessään haastavaa aikaa. Tässä iässä isäksi tuleminen luo nuoruuden kehitystehävien ja kriisien lisäksi suuria haasteita, joista selviämiseen tarvitaan tukea. Oman identiteetin rakentamisen lisäksi on rakennettava myös isäidentiteetti. Toisaalta lapsen saaminen osaltaan saattaa edesauttaa nuoruuden kehitystehävistä (luku 3) selviytymisessä. Isyys voi kasvattaa vastuuta itsestä ja muista, muuttaa ja selkiyttää arvomaailmaa ja opettaa taloudellista vastuunkantoa. Isyys näyttää voivan myös vaikuttaa sosiaalisesti vastuulliseen käyttäytymiseen; molemmat haastateltavat isät kertoivat isäksi tuleminen myötä jättäneensä päihitteet. On luonnollista, että isä haluaa lapselleen mahdollisimman terveet lähtökohdat.

”Monet isät haluavat muuttaa elintapojaan parempaan suuntaan puolisonsa raskauden aikana, tai tekevät niin tietämättään. Puolison raskaus onkin otollinen aika mm. tupakoinnin lopettamiselle.” (Naantalin kaupunki/terveys, 2015.)

Tulosten perusteella isät olivat kuitenkin sitä mieltä, että isäksi tulon iällä ei ole merkitystä. Isyyttä voi oppia ja siihen voi kasvaa.

Näyttää siltä, että nuoren isän elämä poikkeaa lapsettoman nuoren miehen elämästä lähes joka suhteessa. Isien kokemusten mukaan lapsettomien nuorten miesten elämä on huolettomampaa ja ajankäyttö vapaampaa. Nuoren isän ajankäyttöä määrittelevät lapsen tarpeet ja niiden täyttäminen. Nuoren isän on myös kannettava vastuuta jopa enemmän omasta lapsestaan, kuin itsestään ja otettava huomioon, miten oma käyttäytyminen näyttäytyy omalle lapselle roolimallina. Isäksi tulo herättää haastateltavien mukaan uudenlaisia ja vahvoja tunteita, kuten jatkuva huoli ja rakkaus, jotka näyttäytyvät eri tavalla kuin aikaisemmin. Positiivinen huomio on se, etteivät isät kokeneet saaneensa osakseen negatiivista suhtautumista nuoren ikänsä vuoksi.

Isäksi tuleminen saattaa olla nuorelle miehelle aluksi järkytys. Tuloksista näemme, ettei haastatelluilla isillä ole lähipiirin tarjoamaa vertaistukea, mikä korostaa Nuoret Isät – vertaistukiryhmän merkitystä. On tärkeää, että isille tarjotaan jo raskausvaiheessa mahdollisuus osallistua vertaistukiryhmään, missä nuori mies saa mahdollisuuden nähdä ja kuulla jo isäksi tulleilta, mitä isyys käytännössä voi olla. Lapsen kasvu ja kehitys aiheuttavat myös omat haasteensa, joten myös silloin ryhmän tuki on tarpeen. Ryhmän tuki auttaa myös muuttuvissa elämäntilanteissa.

Opinnäytetyömme päätavoitteena oli selvittää, mikä merkitys Nuoret Isät -vertaistukiryhmätoiminnalla nuorten isien elämässä on.

Tulokset antoivat kattavan vastauksen myös opinnäytetyömme tärkeimpään tavoitteeseen. Isäksi tuleminen keski-ikä Suomessa on noussut, joten nuorten isien määrä on alhainen. Tällöin nuorena isäksi tulevan lähipiirissä ei usein ole vertaisia, mikä korostaa tämänkaltaisen ryhmän merkitystä.

Vertaistukiryhmän toiminnan merkitys näyttäytyy haastatelluille isille itsetunnon ja -luottamuksen kohottajana, isyyden vahvistajana, sosiaalisten taitojen ja -suhteiden ylläpitäjänä, tuen -, vertaistuen - ja avun tarjoajana, luotettavana ja turvallisena matalan kynnyksen paikkana sekä elämän sisällön ja säännöllisyyden tuojana. Nämä isien antamat merkitykset voidaan jakaa kahteen eri osaluokkaan; konkreettisiin ja syvällisiin. Konkreettisina merkityksinä näemme esimerkiksi tuen ja avun tarjoamisen sekä elämän sisällön ja säännöllisyyden. Syvällisinä merkityksinä puolestaan näemme esimerkiksi itsetunnon ja -luottamuksen vahvistumisen. Se, että ryhmän toimintaa pidetään turvallisena ja luotettavana matalan kynnyksen paikkana, mahdollistaa syvällisten merkitysten muodostumisen.

Oma merkityksensä ryhmän toiminnassa on isille myös sillä, että se on kasvokkain tapahtuvaa. Tätä päätelmää tukee se, etteivät isät olleet etsineet minkäänlaista vastaavaa tukea verkosta, koska kokivat saaneensa tarvitsemansa tuen

tästä ryhmästä. Tämä puolestaan kertoo siitä, että ryhmää voidaan pitää monipuolisena ja kaiken kattavana vertaistukiryhmätoiminnan muotona.

Ohjaajan rooli on tämänkaltaiselle toiminnalle merkityksellinen. Myös tämän tavoitteen kohdalla ohjaajan ammattiosaaminen, tietotaito sekä elämäkokemus nousivat vahvasti esille tuloksissa. Isien vahvasta luottamuksesta ohjaajaan kertoo se, että haastavien tilanteiden tullen isät hakisivat apua ja tukea ensisijaisesti ohjaajalta.

Ollessamme mukana isäryhmän tapaamisissa, saimme havaita, että isät viettävät aikaa ohjaajan kanssa myös ryhmän säännöllisen kokoontumisajan ulkopuolella, esimerkiksi käymällä kuntosalilla. Pohtiessamme tätä havaintoa, esille nousi näkökulma siitä, miten isäryhmän toiminta voi vaikuttaa myös lapsen äidin elämään tarjoamalla tälle joka maanantaisen hengähdystauon lapsen/lasten ollessa isän mukana ryhmän tapaamisessa.

Molemmilla isillä on aikomus osallistua Nuoret Isät – vertaistukiryhmätoimintaan niin kauan, kuin se iän puitteissa on mahdollista. He myös pystyivät jo tässä vaiheessa kertomaan, kuinka ryhmään osallistuminen herättää lämpimiä ajatuksia tulevaisuudessa. Voimme näiden ja muiden tässä luvussa esiteltyjen tulosten perusteella todeta, että Nuoret Isät – vertaistukiryhmätoiminnalla on suuri merkitys nuoren miehen elämässä ja tämänkaltaiselle toiminnalle on tarvetta.

7.2 Tulosten luotettavuus ja yleistettävyys

”Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta kohentaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta. Tarkkuus koskee tutkimuksen kaikkia vaiheita. Aineiston tuottamisen olosuhteet olisi kerrottava selvästi ja totuudenmukaisesti.” (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2009.)

Tämän opinnäytetyön luotettavuudesta kertoo se, että työn kaikkia vaiheita ja käytettyjä menetelmiä on kuvailtu yksityiskohtaisesti ja perustellusti. Työn teoreettinen viitekehys on koottu luotettavista lähteistä ja siihen on valikoitu yleisesti tunnettuja teorioita. Tässä työssä käytetyissä teoksissa toistui selkeästi

tiettyjen asiantuntijoiden tutkimukset. Näistä asiantuntijoista mainittakoon Suomen johtava isyystutkija ja kasvatustieteiden tohtori Jouko Huttunen.

Haastatteluista saatujen tulosten luotettavuutta tukee se, että olimme tutustuneet ryhmäläisiin ja ryhmän toimintaan ennen haastattelujen tekoa. Tämä loi turvallisuuden tuntua haastattelutilanteeseen ja haastattelun vuorovaikutus muuttui luontevammaksi ja auttoi haastateltavia avautumaan. Haastattelut nauhoitettiin ja haastattelutilanteet olivat ihanteelliset; häiriötekijöitä ei ollut ja aikaa oli varattu runsaasti. Lisäksi haastatteluympäristönä toimi isien itse valitsema paikka, mikä omalta osaltaan loi turvallisen ja rennon ilmapiirin haastattelun tekemiseen.

Opinnäytetyön haastattelun tuottamia tuloksia ei voida pitää yleistettävänä. Toisaalta tämän opinnäytetyön tarkoituksaan ei ollut tuottaa yleistettävää tietoa, vaan antaa tilaajalle hyödyllisiä, kehittäviä ja kattavia tuloksia Nuoret Isät –ryhmän toiminnan merkittävyydestä ja nuoren isän elämästä.

7.3 Tulosten hyödynnettävyys

Opinnäytetyö on hyödynnettävissä monipuolisesti. Ensisijaisesti työstä hyötyy tilaaja, Jyväskylän Settlementti ry sekä muut Suomen Settlementit. Näille tahoille työ tarjoaa kattavaa tietoa isäryhmätoiminnan merkityksestä ja antaa pohjaa vastaavanlaisen toiminnan käynnistämiseen. Toiminnan jatkuvuutta ajatellen opinnäytetyön tuottamaa tietoa voi myös käyttää hankerahoitusta haettaessa.

Uskomme, että opinnäytetyö innostaa myös muita kolmannen sektorin toimijoita pohtimaan nuorten isien kanssa tehtävän työn merkitystä. Näemme, että isätyössä on tärkeää ottaa huomioon nuorten isien ainutlaatuinen elämänvaihe, jossa kohtaavat sekä nuoruuden kehityskriisit että vanhemmaksi ja aikuiseksi kasvamisen haasteet.

Opinnäytetyön tuottama tieto on hyödynnettävissä myös neuvola- ja perhetyössä. Neuvolat pystyvät työn tuottaman tiedon avulla tarjoamaan kohdennetusti tietoa toiminnasta nuorille isille. Opinnäytetyö tarjoaa neuvolatyölle myös ideoita

palveluidensa kehittämiseen, sillä muun muassa haastateltujen isien sekä lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttilan (Keski-suomalainen, 2015, 3) mukaan neuvolatyön ei tällä hetkellä koeta tukevan isyyttä siinä määrin kuin äitiyttä tuetaan. Työstä on mahdollisesti hyötyä myös sosiaalitoimen puolella räätälöitäessä nuorille perheille palvelukokonaisuuksia.

8 POHDINTA

Tässä luvussa pohdimme opinnäytetyötämme, työn kulkua ja onnistumista. Kerromme opinnäytetyömme aikana heränneistä ajatuksista sekä esittelemme tilaajalle esille nousseita kehitysideoita. Opinnäytetyön onnistumista pohdimme kokonaisuutena, jossa huomioimme asetettujen tavoitteiden saavuttamisen, aikataululliset seikat sekä parityöskentelyn. Lisäksi tuomme esille tilaajan arvioinnin työstämme.

8.1 Ajatuksia ja kehitysideoita

Opinnäytetyömme alussa meillä oli joistakin seikoista ennako-olettamuksia. Saadut tulokset vahvistivat niistä joitakin, mutta joidenkin kohdalla koimme yllätyksiä. Äidin roolia suhteessa isän rooliin pidettiin korostetumpana, kuten olimme itsekkin asian nähneet. Suurena yllätyksenä meille puolestaan tuli se, etteivät isät käyttäneet verkon tarjoamia palveluita isyytensä tueksi, eivätkä juuri muutenkaan. Yllättävää tuloksissa oli myös se, että isäryhmän toiminnan sisällössä korostui mielekkäämpänä enemmän keskustelu, kuin fyysinen tekeminen. Ennako-oletuksenamme oli, että isät ja miehet yleensä kaipaavat ”äijäporukalla” enemmän fyysistä tekemistä; pelaamista, urheilua, toimintaa kuin kahvittelua, keskustelua ja yhdessä olemista.

Pitkin opinnäytetyötä harmittelimme sitä, että haastatteluihin saatiin mukaan vain kaksi nuorta isää. Koimme, että se on opinnäytetyömme kannalta liian vähän, eikä se riitä antamaan realistista tulosta tavoitteisiimme nähden. Loppusuoralla kuitenkin ymmärsimme, että tämän kokoisesta ryhmästä, jossa enim-

millään kävijämäärä on 7-8 isää, kahden isän haastatteluotanta on jo merkittävä. Vaikka haastateltavia isiä oli vain kaksi, vastaukset olivat hyvin merkityksellisiä asettamiemme tavoitteiden kannalta. Jälkeenpäin haastatteluja kuunneltaessa pohdimme, kuinka suuria merkityksiä ja tunteita yksi lyhytkin sana voi herättää ja luoda.

Merkittävin huomio, jonka olemme opinnäytetyön aikana tehneet, jota tukevat myös haastatteluista saadut tulokset on, että isät eivät näytä antavan kovin suurta merkitystä sille, kuinka suuri vertaistukiryhmä on tai kuinka monta osallistujaa siinä on. Sen sijaan ryhmän toiminnan kannalta merkittävämmäksi seikaksi nousi ryhmän ohjaajan rooli. On tärkeää, että ryhmänohjaajalla on itsellään ammattitaidon lisäksi elämänkokemusta ja isyyskokemusta. Nämä ominaisuudet tarjoavat osallistujille tukea, turvallisuutta ja luotettavuutta sekä jopa eräänlaisen isyyden roolimallin. Ryhmän kannattavuuden kannalta ei siis ole merkittävää osallistujien määrää, vaan ohjaajan suhde ryhmään sekä osallistujien saama tuki ja tuen laatu. Kuten tulostenkin perusteella näemme, on syytä myös jatkossa kiinnittää huomiota vastaavanlaisten ryhmien kohdalla ohjaajan roolin vaikuttavuuteen ottamalla huomioon ohjaajan ammatti- ja tietotaito sekä elämänkokemus. Nämä asiat huomioon ottamalla mahdollistuu kokonaisvaltaisesti asiakasta tukeva ja eteenpäin luotsaava toimintaympäristö.

Opinnäytetyömme ensisijaisena tarkoituksena oli tuottaa tilaajalle riittävästi tietoa vertaistukiryhmätoiminnan merkittävydestä ja isyyden vaikutuksista, mutta työn aikana saimme myös ajatuksia, kuinka kehittää Nuoret Isät – vertaistukiryhmätoimintaa. Ajatuksemme eivät suoranaisesti liity toiminnan sisältöön, vaan ennemminkin vertaistukiryhmätoiminnan markkinointiin ja esille tuomiseen. Markkinoinnissa tärkeää olisi tuoda esille toiminnan matala kynnyks. Matalan kynnyksen ”epävirallinen” toiminta on haastattelijien perusteella nuorille isille tärkeä kriteeri ryhmään osallistumisen kannalta. Esimerkiksi Nuoret Isät – toiminnan esitteessä, jossa kaikki isille suunnattu toiminta esitellään, olisi hyvä lyhyesti tuoda esiin ryhmätoiminnan sisältöä (esimerkiksi kahittelua, keskustelua, pelailua) ja korostaa osallistumisen helppoutta. Koska ohjaajan rooli näyttäytyy tulosten perusteella isille merkittävänä, myös markkinoinnissa tätä voisi tuoda esille. Virallisten tittleiden sijaan voisi ohjaajan työnkuvan mainita jopa humoristisesti. Konkreettisenä esimerkkinä tästä; esitteessä nykyisen ohjaajan

nimen alla mainittu ”isä- ja perhetyö” voisi korvata esimerkiksi ”kokenut isäkonkari”. Tämä tuo matalan kynnyksen tuntua ja vaikuttaa kohderyhmään positiivisella tavalla. Toinen markkinoinnin kannalta varteenotettava idea olisi järjestää esimerkiksi yhdessä neuvoloiden kanssa avoimien ovien ilta, jonne nuori voisi tulla tutustumaan vaikkapa puolison tai ystävien kanssa.

8.2 Opinnäytetyön onnistumisen arviointia

Kaikilta osin opinnäytetyömme onnistui hyvin. Vaikka teoreettiseen viitekehykseen oli haasteellista saada tietoa nuorista isistä, onnistuimme siinä kuitenkin tarkastelemalla nuoruutta ja nuoren miehen isyyttä yleisesti isyyden kautta. Myös nuoria isejä koskevia tilastoja oli vähän ja niitä oli hankala löytää. Koemme, että saavutimme opinnäytetyöllemme asettamamme tavoitteet ja näin ollen tuotimme kattavasti tietoa tilaajalle. Kummallakaan meistä ei ollut aikaisempaa kokemusta isätyöstä, joten opinnäytetyö ja isäryhmän toimintaan osallistuminen tarjosivat ainutlaatuisen tilaisuuden perehtyä yhteisöpedagogina tämänkaltaiseen toimintaympäristöön.

Parityöskentelyn osalta voimme vilpittömästi todeta onnistuneemme opinnäytetyössämme. Aikataulutimme työskentelymme aluksi tarkkaan, mikä helpotti työn etenemistä. Aikaisempi kokemus yhteistyöstämme tuki omalta osaltaan opinnäytetyön työstämisessä; meille hyväksi havaitsemamme työskentelytapa on tehdä kaikki yhdessä samassa tilassa. Se näyttäytyy selkeästi työn jäljessä ja kirjoitusasussa. Olemme käyttäneet aikaa opinnäytetyössämme asioiden pohtimiseen ja niiden esille tuomiseen. Olemme ulosanniltamme ja kirjoitustyyliämme hyvin samankaltaisia, mikä helpottaa asioiden pohtimista ja näyttäytyy tekstissä yhteneväisenä rakenteena.

8.2 Tilaajan arviointi

Opinnäytetyön arviointi

Työ on mielestäni selkeästi jäsenneily. Teoriapuoleen on selvästi panostettu. Naiset ovat onnistuneet erittäin hyvin avaamaan isien tuntemuksia, vaikka haastateltavien määrä olikin vähäinen. Omilla ammattitaidoillaan he saivat rakennettua isien luottamuksen, että ylipäätään tämänkaltainen haastatteluihin pohjautuva lähestymistapa oli mahdollinen toteuttaa.

Työssä on mielestäni erinomaisesti näytetty, mikä merkitys isille tämänkaltaisessa vertaisryhmässä olemiselle on. Hehän ovat niin elämäntilanteen kuin iänkin puolesta samassa tilanteessa ja siinä mielessä hyvin poikkeava ryhmä. Sitäkin puolta on työssä tuotu kiitettävästi esiin.

Naisten työlleen asettamat tavoitteet täyttyvät mielestäni hyvin. Tietenkään ei voida yleistää, koska haastateltavia on vain kaksi, mutta kyllä ryhmänohjaajan näkökulmasta tulokset peilaavat hyvin koko isäryhmän (7-8 isän) tuntoja. Ohjaajan roolia on korostettu aika paljonkin, siihen en sitten ole objektiivisin ottamaan kantaa, mutta kyllä sillä tietysti merkitystä on.

Naisilla on myös erittäin hyviä kehitysideoita. Matalaa kynnystä on korostettu ja siihen naisilla oli myös hyviä kehittämissideoita. Uskon koko settlementtikentän hyötyvän työssä olevista huomioista. Työ on ollut varmasti haastava, kun tämmöistä nuorista isistä tehtävää tutkimusmateriaalia ei ole paljoa. Isyyttä on kuitenkin tutkittu aikaisemminkin paljon. Työ on herättänyt jo ennakkoon paljon kiinnostuneisuutta mm. neuvolan työntekijöiden keskuudessa. Mielestäni työ on kokonaisuudessaan ehdottomasti kiitettävää tasoa.

Jyväskylässä 20.11.2015

Jussi Wickström

isä- ja perhetyöntekijä

Nuoret perheet hanke

LÄHTEET

- Aalto, Ilana 2012. Isyyden aika. Historia, sukupuoli ja valta 1990-luvun isyyskeskusteluissa. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 112. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto
- Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä Ryhmäksi. Ryttylä: My Generation Oy
- Dunderfelt, Tony 1997. Elämänkaaripsykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiinseen kehitykseen. 9. Uudistettu painos. Porvoo: WSOY
- Dunderfelt, Tony 2011. Elämänkaaripsykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiinseen kehitykseen. 14. Uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro Oy
- Eerola, Petteri & Mykkänen, Johanna 2014. Isyyskokemuksen jäljillä. Teoksessa Eerola, Petteri & Mykkänen, Johanna (toim.) 2014. Isän kokemus. Helsinki: Gaudeamus
- Erkko, Anna & Hannukkala, Marjo 2013. Mielenterveys voimaksi. Käsikirja nuorisotyön ammattilaisille. 2. Uudistettu painos. Suomen mielenterveysseura
- Helkiö, Maija 2002. Matkalla aikuiseksi. Nuorten ajatuksia aikuisuudesta ja aikuisen elämästä. Opinnäytetyö. Viitattu 30.9.2015.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/8915/mahelk.pdf?sequence=1>
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: University Press
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi
- Huttunen, Jouko 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Juva: PS-kustannus
- Huttunen, Jouko 2014. Isyyden muutos ja tulevaisuus. Teoksessa Eerola, Petteri & Mykkänen, Johanna (toim.) 2014. Isän kokemus. Helsinki: Gaudeamus Oy
- Huuskonen, Päivi 2014. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Vammaispalvelujen käsikirja. Itsenäinen tuki. Vertaistuki. Viitattu 6.10.2015
<https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/itsenaisen-elaman-tuki/vertaistuki>
- Inkinen, Ari & Poikkimäki, Sanna 2010. Isän kanssa. Teoksessa Inkinen, Ari & Poikkimäki, Sanna 2010. Isän kanssa – Arkena ja sunnuntaina. Helsinki: Katharos Oy
- Kansalaisareena. Vertaistoiminta kannattaa. Vertaistoiminta – kokemuksellista vuorovaikutusta. Laimio, Anne & Karnell, Sonja 2010. Viitattu 19.11.2015.
http://www.kansalaisareena.fi/Vertaistoiminta_kannattaa.pdf

- Kervinen, Katja 2014. Yle Savo. Isien vertaisryhmässä oppii ja tulee kuulluksi. Viitattu 26.10.2015
http://yle.fi/uutiset/isien_vertaisryhmassa_oppii_ja_tulee_kuulluksi/7089502
- Kronqvist, Eeva-Liisa & Pulkkinen, Minna-Leena 2007. Kehityopsykologia. Matkalla muutokseen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit.
- Laaksonen, Sami 2010. Isyyden roolia vahvistavat toiset isät. Teoksessa Inkinen, Ari & Poikkimäki, Sanna (toim.) Isän kanssa – Arkena ja sunnuntaina. Helsinki: Katharos Oy
- Metsämuuronen, Jari 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia-sarja 4. Helsinki: International Methelp Ky
- Mikkonen, Irja 2011. Vertaistuki osana sosiaalista vahvistamista. Teoksessa Lundbom, Pia & Herranen, Jatta (toim.) 2011. Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Jyväskylä: Humak
- Naantalin kaupunki/Terveys, 2015. Infoa vanhemmille. Viitattu 3.11.2015.
http://www.naantali.fi/terveys/palvelut/neurolat/info_vanhemmille/fi/FI/info_vanhemmille/
- Nurmiraanta, Hanna & Leppämäki, Päivi & Horppu, Sari 2009. Kehityopsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. Helsinki: Kirjapaja
- Perhebarometri 2006. Väestöliitto. Päivisin leiväntuoja, iltaisin hoivaisä. Viitattu 8.9.2010. <http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/39b90b5f5041811fdd231000cbba391e/1444288735/application/pdf/237276/Perhebarometri%202006.pdf>
- Perho, Hannu & Korhonen Merja 2008. Siirtymien sijoittuminen ja sisältö varhaisaikuisuudessa. Teoksessa Lyytinen, Paula & Korhonen, Mikko & Lyytinen, Heikki (toim.) 2008. Näkökulmia kehityopsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Helsinki: WSOY
- Sanomalehti Keski-Suomalainen 9.11.2015 Lapsiasiavaltuutettu toivoo isäneuvoita: "Myös isät tarvitsevat tukea" no. 304,3
- Science Daily, 2012. A father's love is one of the greatest influences on personality development. Viitattu 3.11.2015.
<http://www.sciencedaily.com/releases/2012/06/120612101338.htm>
- Setlementtiliitto. Viitattu 23.9.2015 <http://www.setlementti.fi/setlementtiliitto/>
- Setlementti Jyväskylä 2015 a. Jyväskylän Setlementti. Viitattu 23.9.2015
<http://www.jyvala.fi/index.php?page=jyvaelaen-esittely>
- Setlementti Jyväskylä 2015 b. Nuoret perheet –hanke. Viitattu 23.9.2015
<http://www.jyvala.fi/index.php?page=nuoret-perheet-hanke>
- Setlementti Jyväskylä 2015 c. Nuoret isät. Viitattu 23.9.2015
<http://www.jyvala.fi/index.php?page=nuoret-isaet-2>
- Setlementti Jyväskylä 2015 d. Jyväskylän oma lähdemateriaali.

Sinkkonen, Jari 2012. Isäksi ensi kertaa. Helsinki: WSOY

Syrjälä, Jonna & Tillikainen, Minna 2015. Opinnäytetyön suunnitelma.

Tilastokeskus 2013. Alussa asutaan yksin tai kaksin – lopussa uudestaan yksin. Viitattu 6.10.2015 http://www.stat.fi/artikkelit/2013/art_2013-12-09_001.html?s=0

Viljamaa, Marja-Leena 2003. Neuvola tänään ja huomenna. Vanhemmuuden tukeminen, perhekeskeisyys ja vertaistuki. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto

Vilkkö-Riihelä, Anneli & Laine, Vesa 2012. Mielen maailma 2. Kehityspsykologia. 5. Uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Väestöliitto 2015. Uusi isyys ja uudet isät. Viitattu 30.9.2015

<https://www.perheaikaa.fi/jutut/lapsi-toiveissa/isyys/uusi-isyys-ja-uudet-isat/>

LIITTEET

Liite 1

Haastattelukysymykset

Perustietoja:

1. ikä
2. lapsen ikä
3. lapsen äidin ikä
4. siviilisääty
5. oma perhetausta
6. elämäntilanne (opiskelut, työt, parisuhde, muutto...)

Isyys:

1. Minkälaisia mielikuvia sinulla on isyydestä? (Minkälaista kuvittelit, että isänä oleminen on? Odotuksia, pelkoja? Tavoitteita, suunnitelmia isyydestä?) Ovatko muuttuneet lapsen syntymän jälkeen?
2. Miten isäksi tuleminen on muuttanut sinua?
3. Ajatteletko itse, että olet nuori isä? Miltä se tuntuu? Miksi ajattelet niin, onko se hyvä vai huono asia?
4. Miten yleensä suhtaudutaan siihen, että on nuori isä?
5. Onko isäksi tuleminen iällä mielestäsi merkitystä? Perustele.
6. Isyyden herättämiä tunteita? Alussa ja nyt? Mihin tilanteisiin yhdistät näitä tunteita?
7. Huolestuttaako isyydessä joku?
8. Millä tavalla elämäsi on erilaista nuorena isänä, kuin esimerkiksi lapsettomien ystäviesi elämä?
9. Millaiseksi kuvittelisit elämäsi nyt, jos et olisi isä?
10. Mitä mieltä olet vanhemmuuden rooleista? Miten ne näyttäytyvät teillä? Kuinka aktiivisena koet roolisi vanhempana?
11. Mistä otat mallia/vaikutteita isänä olemiseen? Mikä vaikuttaa?

12. Korostetaanko äidin roolia vanhempana enemmän, kuin isän roolia? Perustelut. Arvostetaanko isyyttä?
13. Olitko mukana synnytyksessä, mitä se merkitsi?
14. Piditkö isyyslomaa? Haluatko kertoa siitä ajasta jotain?
15. Mitä isyys merkitsee?

Vertaistukiryhmää koskevat kysymykset:

1. Kauanko olet käynyt tässä ryhmässä?
2. Mitä kautta ohjautuit tähän ryhmään? Mikä sai lähtemään mukaan tähän ryhmään? Mikä sai jäämään?
3. Kuulutko muihin vertaistukiryhmiin esim. netissä?
4. Onko jotain mitä tavoittelet ryhmään osallistumisen avulla?
5. Miksi käyt tässä ryhmässä? (vertaistuki, isyyden vahvistuminen, itsetunto, harrastus?)
6. Mitä teette ryhmässä? Voiko puhua mistä vaan? Jaatteko kokemuksia? Liittyykö kaikki tekeminen isyyteen?
7. Mitä olet saanut tältä ryhmältä?
8. Tapaatko muita isejä myös ryhmän ulkopuolella?
9. Mitä luulet muiden isien saaneen tästä ryhmästä?
10. Onko juuri tämä vertaistuen muoto toimiva, verrattuna esim. netin vertaistukiryhmiin?
11. Onko ryhmä vastannut odotuksia, toivoisitko jotain?
12. Mikä merkitys tällä ryhmällä on? Mihin se on vaikuttanut? (toimimiseen, parisuhteeseen, ajatuksiin, tunteisiin?) Vahvistaako toiminta isyyttä? Miten? Entä mikä merkitys tällä ryhmällä on vuosien päästä?
13. Oletko tuen antaja vai saaja vai molempia?
14. Kenelle suosittelit tätä ryhmää? Millaiset miehet lähtevät tällaiseen mukaan? Minkälaiset jää kotiin?
15. Onko ideoita miten ryhmään saisi lisää isejä?

Verkostot ja tuki

1. Tukiverkostot odotusaikana, syntymän jälkeen, nyt? (julkiset, lähiverkosto, oma perhe, lastenhoito ym.) Onko muita isejä kaveri- tai lähipiirissä? Nuoria vai vanhempia? Onko merkitystä?
2. Mikä merkitys tukiverkostoilla on/on ollut?
3. Minkälaista tukea on tarjottu? Oletko ottanut vastaan, mitä? Jos et, miksi?
4. Minkälaista tukea netistä saa? Oletko hakenut?
5. Olisitko tarvinnut jotain muutakin tukea vielä sen lisäksi, mitä olet saanut?
6. Koetko tarvitsevasi tukea isyyteesi? Minkälaista?
7. Minkälaista tukea mahdollisesti kaipaat tulevaisuudessa?